

**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**2-4 YAŞ GRUBUNDA ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN AİLE HAYATI VE
ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMU (DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)**

**TEZİ YAZAN
Mahmut KURTTEKİN**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AYNA (Dicle Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim İNAN

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Deniz Aynur GÜLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / EYLÜL 2018

ONAY

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

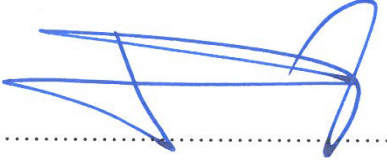
201610034 numaralı öğrencimiz olan **Mahmut KURTTEKİN** tarafından hazırlanan “**2-4 Yaş Grubunda Çocukları Olan Ailelerin Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutumu (Diyarbakır Örneği)**” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Üniv. Dışı-Asıl Jüri Üyesi - Tez Danışmanı- Jüri Başkanı: Dr. Öğr.Üyesi Yunus Emre AYNA
 (Dicle Üniversitesi)

Üniv. İçi – Asıl Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim İNAN

Üniv. İçi – Asıl Jüri Üyesi: Prof. Dr. Deniz Aynur GÜLER

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim Üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

03 / 09 / 2018

Doç. Dr. Murat KOÇ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Biricik yeğenim Can'a ithafen...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

03 / 09 / 2018

Mahmut KURTTEKİN

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sűresince kıymetli bilgi, birikim, tecrűbeleri ile bana yol gűsterici ve destek olan deęerli danıőman hocam Sayın Őęr. Gűr. Dr. Yunus Emre AYNA' ya, teőekkűr ve saygılarımı sunarım.

Yűksek lisans eęitimim sűresince bilgi, birikim ve tecrűbelerinden istifade ettięim psikoloji bűlűműndeki tűm hocalarıma en içten teőekkűrlerimi sunarım.

Eęitimim ve çalıőmalarım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen, hayatları boyunca fedakârlık yapıp bugűnlere gelmemde en bűyűk pay sahibi olan saygıdeęer Annem, Babam, canım kardeőlerime, eniőtme ve biricik yeęenim Can'a gűnűlden teőekkűr ederim.

ÖZET

2-4 YAŞ GRUBUNDA ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN AİLE HAYATI VE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMU (DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)

Mahmut KURTTEKİN

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AYNA

Eylül 2018, 71 sayfa

Bu çalışmada 2-4 yaşları arasındaki çocukları olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın verileri 2017-2018 yılları arasında Diyarbakır İlindeki 2-4 yaş grubunda çocukları olan 102.924 aileden seçkisiz olarak seçilen 356 ebeveyne ölçek uygulanarak toplanmıştır. Çalışma kapsamında ebeveynlere demografik bilgileri içeren bir veri formu ve Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeğinin 3 alt boyutu uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel olarak SPSS 21 Paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergiledikleri, ebeveyn tutumları çocuğun cinsiyetine ve algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşmadığı, tek çocuk sahibi olan ebeveynler birden fazla çocuğu olan ebeveynlere göre daha demokratik tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak daha genç olan anneler, yaşı daha ileri olan annelere göre daha kontrolcü tutum sergilerken, babaların yaşları ilerledikçe daha demokratik tutum sergiledikleri, eğitim seviyesi daha düşük olan daha kontrolçüdürler ve çocuklarına daha sıkı disiplin uyguladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. İlgili sonuçlar literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 2-4 yaş çocuk, ebeveyn tutumu, aile hayatı

ABSTRACT**FAMILY LIFE AND CHILDREN'S REARING STYLES FOR CHILDREN
WITH 2-4 AGE GROUPS****Mahmut KURTTEKİN****Master Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Dr. Yunus Emre AYNA****September 2018, 71 pages**

In this study, it is aimed to examine the parenting attitudes of parents with children ages 2-4. The data of the study were applied to 356 parents selected from 102.924 families who have children in the 2-4 age group in Diyarbakır province between 2017-2018. In the study, a data form containing demographic information and 3 sub-dimensions of Family Life and Child Raising Attitudes Scale were applied to the parents. The obtained data were analyzed statistically with SPSS 21 package program. When the results obtained from the study are taken into consideration, it is concluded that the parents have more democratic attitudes than the parents, that the attitudes of the parents do not differ according to the gender of the child and the perceived economic level and that the parents who have single children have more democratic attitudes than the parents with more than one child. In addition, younger mothers have achieved more control than older mothers, with the result that fathers have been more democratic as their age progressed, more controlled disciplines with lower levels of education and more discipline for their children. Relevant results have been discussed in the light of literature.

Keywords: 2-4 year old child, parental style, family life

ÖNSÖZ

Çocuğun sağlıklı gelişimi için, doğum ile birlikte ebeveynlerin sevgiyle ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Kişilik gelişiminin temelini çocukluk döneminde atıldığı ve yaşamın ilk dönemlerinde ebeveynlerin en önemli model olduğu bilinmektedir. Çocuk, çevresindeki bu modellerle özdeşim kurarak kendi benliğini şekillendirmeye başlayacaktır. Ebeveynlerin çocuğa karşı tutumunun ebeveynlerin yaşı, eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, çocuğun istenilen ve beklenen bir çocuk olması gibi pek çok faktör ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada Diyarbakır ilindeki 2-4 yaş arası çocuk sahibi olan ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçları doğrultusunda aile içinde çocuğa karşı sergilenen demokratik tutumun artırılması için seminer ve panellerin düzenlenmesi önerilebilir. Özellikle düşük eğitilmiş ailelerin çocuklarına karşı daha demokratik tutum sergilemesi için eğitim verilmesi açısından hedef grup seçilmesi önerilebilir. Ailelerin çocuklarının ihtiyaçlarını sevgi ve ilgiyle karşılaması dileğiyle.

03 / 09 / 2018

Mahmut KURTTEKİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ	xv

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi:	2
1.3. Araştırmanın Amacı:.....	2
1.4. Araştırmanın Hipotezleri:	2
1.5. Sayıtlılar:.....	3
1.6. Sınırlılıklar	3
1.7. Tanımlar.....	3

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Ebeveyn Çocuk İlişkisi: Teoriler ve Yaklaşımlar.....	4
2.2. Psiko-sosyal Gelişmede Ailenin Rolü	6
2.3. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları	8
2.3.1. Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Ebeveyn Tutumu:.....	9

2.3.2. Baskıcı (Otoriter) Ebeveyn Tutumu	10
2.3.3. Demokratik Ebeveyn Tutumu.....	12
2.3.4. İlgisiz (Kaygısız) Ebeveyn Tutumu	13
2.3.5. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu:.....	13
2.4. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler.....	14
2.5. Konu ile İlgili Yayın ve Araştırmalar	17

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Veri Toplama Araçları	21
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	22
3.3.2. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-(PARI)	22
3.3.2.1. Ölçeğin Alt Boyutları.....	23
3.4. Veri Çözümleme Teknikleri	23

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. Örneklemin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	25
4.2. Anne Baba Tutumlarına İlişkin Bulgular:	29

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Demografik Bilgiler ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeğine (PARI) İlişkin Sonuçlar :	36
5.2. Annelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması:	38
5.3. Babaların Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması:	39

BÖLÜM VI**6. SONUÇ VE ÖNERİLER**

6.1. Sonuçlar: 41

6.2. Öneriler: 41

7. KAYNAKÇA 43**8. EKLER** 51**9. ÖZGEÇMİŞ** 56

KISALTMALAR

KBF	: Kişisel Bilgi Formu
PARI	: Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
N	: Katılımcı Sayısı
SS	: Standart Sapma

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1.	Freud'un Psikoseksüel Gelişim Evreleri (Demir ve Şendil, 2007'den alıntı).....	4
Tablo 2.	Erikson'un Psikososyal Gelişim Evreleri (Demir ve Şendil, 2007'den alıntı).....	5
Tablo 3.	Katılımcıların Cinsiyetlerinin ve Yaşlarının Betimsel İstatistikleri.....	25
Tablo 4.	Ebeveynlerin Çocuklarının Cinsiyeti ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri:	25
Tablo 5.	Katılımcıların Ekonomik Durum Algısına Dair Frekans ve Yüzde Değerleri	26
Tablo 6.	Katılımcıların Sahip oldukları Çocuk Sayısının Frekans ve Yüzdeleri:.....	26
Tablo 7.	Annenin Yaşı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:	26
Tablo 8.	Babanın Yaşı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:.....	27
Tablo 9.	Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:	27
Tablo 10.	Annenin Eğitim Süresine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:	28
Tablo 11.	Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:	28
Tablo 12.	Babanın Eğitim Süresine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:	28
Tablo 13.	Annenin Çalışma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	29
Tablo 14.	Babanın Çalışma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	29
Tablo 15.	Ölçeklerden Alınan Ortalama Puanlar ve Standart Sapmaları:.....	29
Tablo 16.	Ebeveynlerin Cinsiyetleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları	30
Tablo 17.	Çocukların Cinsiyetleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları	30
Tablo 18.	Katılımcıların Ekonomik Durum Algısı İle Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları:.....	31

Tablo 19. Çocuk Sayısı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları.....	31
Tablo 20. Annenin Yaşı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları.....	32
Tablo 21. Babanın Yaşı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları.....	33
Tablo 22. Annenin Eğitim Süresi ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları	33
Tablo 23. Babanın Eğitim Süresi ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları	34
Tablo 24. Annenin Çalışma Durumu ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları.....	35

EKLER LİSTESİ

	Sayfa No:
8.1. Etik Kurulu Onay Belgesi.....	51
8.2. Kişisel Bilgi Formu.....	52
8.2. Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutum Anketi	53

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, amaç ve önem, problem cümlesi, alt problemler, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Erken çocukluk dönemi çocukların gelişimi sürecinde kilit bir rol oynamaktadır. Bu dönemdeki gelişim sürecine doğrudan etki eden birçok etmen vardır. Bu etmenlerden biri de çevredir. Çocuğun hayatının ilk yıllarında çocuğun çevresi aile bireylerinden oluşmaktadır. Çocuğun normal gelişim göstermesi, doğum ile birlikte içinde bulunduğu aile fertlerinin pozitif, tutarlı ve sevgi gereksinimini karşılayan tutumlarına bağlıdır (Çıkrıkçı,1999). Çocuğun sağlıklı gelişimi için, doğum ile birlikte ebeveynlerin sevgi ve ilgiyle ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Kişilik gelişiminin temelini çocukluk döneminde atıldığı ve yaşamın ilk dönemlerinde ebeveynlerin en önemli model olduğu bilinmektedir. Çocuk, çevresindeki bu modellerle özdeşim kurarak kendi benliğini şekillendirmeye başlayacaktır. Ebeveynlerin çocuğa karşı tutumunun ebeveynlerin yaşı, eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, çocuğun istenilen ve beklenen bir çocuk olması gibi pek çok faktör ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Balat, 2010). Ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkiyi temel alan teorilerin önemli bir kısmı çocuğun yaşamının ilk yıllarında ebeveynlerin çocuk üzerindeki etkisine atıf yapmaktadırlar. Yapılan çalışmalar erken dönemdeki aile deneyimlerinin, çocukluk ve ebeveyn özellikleri için bir temel oluşturduğunu göstermektedir. Gelişim ile ilgili teoriler, çocuklarının erken fiziksel ve sosyal çevresini belirlemede ebeveyn tutumlarının önemini göz önüne alarak, ebeveynlerin rolünü vurgulamaktadır (Maccoby, 2002). Bununla birlikte özellikle okul öncesi dönemde davranış problemleri olan çocuklar ile yapılan çalışmalar bu davranışların ebeveynlerin tutarsız ve olumsuz tutumları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ebeveyn çocuk arasındaki olumlu ilişki çocukların sosyalleşmesinde, öz kontrolün gelişmesinde ve ebeveynlerin standartlarını çocuğun içselleştirmesi açısından önemli katkı sağlamaktadır (Senemoğlu, 2009).

Ebeveyn tutumları, Baumrid'in (1966) ebeveyn stilleri kavramını tanımlaması ile birlikte son yıllarda ebeveyn tutum ve davranışlarının çocuklar üzerindeki etkisi pek çok araştırmaya konu olmuştur.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde ebeveyn tutumları çeşitli çalışmacılar tarafından farklı şekillerde ele alındığı görülmektedir. Bakhla, ve arkadaşları (2013) ebeveyn tutumlarını demokratik, otoriter ve izin verici olarak ele alırken, Maccoby ve Martin (1983) ise demokratik, otoriter, izin verici, ilgisiz ve tutarsız şeklinde sınıflandırmıştır. Baumrind, Larzelere ve Owens (2010) ise, otoriter, yönlendirici, izin verici, demokratik, yeterince iyi, ilgisiz ve güvenilir ebeveyn tutumları olarak sınıflama yapmışlardır. Hibbard ve Walton'a (2014) göre demokratik, otoriter, izin verici ve ihmalkar-reddedici şeklinde bir sınıflama söz konusu iken, Filiz ve Yaprak'a (2009) göre bu sınıflama demokratik, otoriter, koruyucu ve ilgisiz şeklindedir. Baumrind (1980; 1991) ise, anne-baba tutumlarını, demokratik/dengeli, yetkeci (otoriter) ve izin verici şeklinde ele almıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi:

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları toplumdan topluma ve ebeveynlerin çeşitli demografik özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Çocuk yetiştirme tutumlarının çocuktaki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve çocuğun sağlıklı bir gelişim süreci göstermesi açısından önemlidir. Bununla birlikte ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki doğum ile birlikte başlamakta ve özellikle yaşamın ilk dönemlerinde çocuğun gelişimini etkilediği bilinmektedir (Gülay ve Önder, 2011; Parke ve ark., 2004). Ebeveynlerin çocukların bakım ve eğitiminden mesul olmaları ve kişilik özelliklerini oluşumundaki etkileri nedeniyle özellikle okul öncesi dönemde çocuk yetiştirme tutumlarının değerlendirilmesi önemlidir. Literatür incelendiğinde Türkiye'de yapılan çalışmalar içinde 2-4 yaş aralığındaki çocukların ebeveyn tutumlarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu dönemdeki çocukların ebeveynleri ile yapılacak çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı:

Bu çalışmada 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerin aile hayatları ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri:

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki hipotezler sınanacaktır:

1. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları cinsiyet açısından farklılık gösterir.
2. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları çocukların cinsiyetine göre farklılık gösterir.
3. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları algıladıkları ekonomik durum açısından farklılık gösterir.
4. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları algıladıkları yaşları açısından farklılık gösterir.
5. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları eğitim süresi açısından farklılık gösterir.

1.5. Sayılılar:

1. Ölçeklere verilen cevapları gönüllülük ilkesine dayalı olarak cevaplandığı varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan ebeveynlerin ölçekleri yanıtlarken gerçek algılarını yansıttıkları varsayılmaktadır.
3. Ölçme araçlarının ölçmek istediği tutumları doğru olarak aksettirdiği varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Diyarbakır İl merkezinde 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerden alınan bilgiler ile sınırlıdır.
2. Araştırmada incelenen anne baba tutumları ölçeğin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Anne Baba Tutumu: Anne ve babaların; çocuğun gerek sosyal, gerek psikolojik, gerekse kişilik gelişimlerini etkileyecek yönde belirli bir birey, nesne ya da ortamlara olumlu veya olumsuz şekilde bir tepkide bulunma eğilimidir (Yavuzer, 2008).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Ebeveyn Çocuk İlişkisi: Teoriler ve Yaklaşımlar

Ebeveyn çocuk arasındaki ilişki ile ilgili teorilerden önce bu alanda önemli sayılabilecek bazı kuramların incelenmesinin önemli olduğu ve bu bağlamda Freud'un ve Erikson'un gelişim teorilerine göz atılması gerektiği düşünülmektedir.

Sigmund Freud'un çocuk gelişimi ile ilgili teorisi beş psikoseksüel gelişim evresinden oluşmaktadır. Tablo 1'de görüldüğü üzere oral, anal, fallik, gizil ve genital olmak üzere isimlendirilen evreler bireyin libidosunun odağını temsil etmektedir.

Tablo 1.

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Evreleri (Demir ve Şendil, 2007'den alıntı).

Yaş Dönemi	Psikoseksüel dönem	Hoşlanılan duyguların odağı	Karakteristik Davranış	İstenmeyen Sonuç
Doğum – 1.5 yaş	Oral	Ağız	Oral uyarımı arar, aç olmasa da emer	Madde bağımlılığı, talep eden kişilik
1.5 – 3 yaş	Anal	Rektum	Kakasını yapmaktan ve tutmaktan hoşlanır	Oldukça katı uyumluluk, cimrilik, muhalif kişilik
3 – 6 yaş	Fallik	Cinsel organlar	Cinsel organlarla oynar. Karşı cinsten ebeveyne aşık olur.	Cinsel İşlev bozuklukları
6- 11 yaş	Gizil		Gelişim becerilerinde üstünlük	
Ergenlik ve üzeri dönem	Genital	Diğer insanlar	Olgun cinsel ilişkiler	

Eric Erikson, psikanalitik gelişim kuramının temel kavramlarını 8 aşamalı bir gelişim teorisi ile ortaya atmıştır. Psikanalitik gelişim kuramının temeli çocukluk yaşantılarına ve cinselliğe dayanmaktadır. Erikson ise gelişim teorisinde toplumsal unsurlardan ve hayatın tüm evrelerini dikkate almıştır (Atak, 2011). Kuramda her dönemde özgül bir bunalımdan geçerek o evreye özgü bunalımdan geçerek o evreye özgü olan bunalımı çözmekte ve bunun sonucunda da temel bir nitelik kazanmaktadır. Her iki evrede iki karşıt benlik özelliği bulunur ve önemli olan ise bu iki karşıt özelliğin ne kadar olumlu yöne doğru evrildiğidir (Erikson, 2014). Psikososyal gelişim kuramına göre, bir evredeki çatışmalar, daha sonraki evrelerden birinde yeniden yaşanarak aşılabilmektedir. Tablo 2.'de de görüldüğü üzere, temel güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı utanma ve şüphe, girişimciliğe karşı suçluluk duygusu, çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu, kimlik kazanımına karşı kimlik dağılması, yakınlaşmaya karşı yalnızlık, üretkenliğe karşı kendine yönelik üretim ve ego bütünlüğüne karşı umutsuz olmak üzere psikososyal gelişimin 8 dönemini tanımlamıştır.

Tablo 2.

Erikson'un Psikososyal Gelişim Evreleri (Demir ve Şendil, 2007'den alıntı).

Evre	Psikososyal Krizler	Önemli İlişkilerin Genişlemesi	Psikososyal İşlevler
1	Temel güven X güvensizlik (0-1,5 yaş)	Anne /anneninin yerini tutan kişi	
2	Utanma ve şüphe X özerklik (1,5-3 yaş)	Ana-baba/ onların yerini tutan kişiler	Tutmak bırakmak
3	Suçluluk X girişimcilik (3-6 yaş)	Temel aile	Yapmak, gibi yapmak (oynamak)
4	Aşağılık duygusu X çalışkanlık (6-12 yaş)	"Komşuluk", okul	Bir şeyler yapmak, bir çok şeyi birlikte yapmak
5	Kimlik dağılması X kimlik (12-20yaş)	Akran gruplar ve dış gruplar	Kendi olma (yada olmama), kendi olmayı paylaşma
6	Yalnızlık X yakınlaşma ve dayanışma (20-40 yaş)	Dostlukta, sekste, rekabette işbirliğinde ortaklık	Başka birinde kendini bulmak veya kaybetmek
7	Kendine yönelik üretim X üretkenlik (40-60)	Bölünmüş iş ve paylaşılan ev	Oldurmak, bakmak
8	Umutsuzluk X Bütünlük (60+)	"İnsanlık", "Ben"	Olmak, olmamayla yüz yüze gelmek

2.2. Psiko-sosyal Gelişmede Ailenin Rolü

Ebeveynlerin hemen hemen hepsi çocuklarını yetiştirme sürecinde çocuğun nasıl bir kişilik yapısına sahip olacağına, ahlaki değerlerinin, davranışlarının nasıl olacağına dair açık veya gizli beklentiler içerisindedirler. Bu nedenle ebeveynler çocuklarını bu amaç doğrultusunda yetiştirmek adına çeşitli stratejiler denerler; çocuklarının davranışlarını ödüllendirirler, cezalandırırlar ayrıca onlara model olurlar, kendi değer yargılarını aşırlar. Böylelikle her ebeveynin benimsediği ve uyguladığı bu farklı yollar, farklı çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına yol açar (Solmuş, 2010).

Gençtanırım (2015) ebeveyn tutumlarını duygusal sıcaklık, iletişim ve anne babaların çocukların olgun davranışlarına ilişkin beklentileri ile birlikte sundukları kontrol miktarını içeren çocukların sosyalleşmesine ilişkin genel bir yaklaşım olarak tanımlamıştır. Yazar, bu tanımdan yola çıkarak farklı ebeveyn tutumlarının çocuğu yetiştirmede bilinçli ya da bilinçli olmadan benimsediği eğitim yaklaşımları olduğu ifade etmiştir.

Ebeveynler çocuklarını büyüme sürecinde çeşitli yöntemleri kullanırlar. Her ebeveyn bir yandan çocuğunun kendi ayakları üstünde durmasını, kendi başına bir şeyler yapabilmesini ve başarılı olabildiğini isterken bu duruma zıt bir şekilde kendi kaygıları yüzünden çocuğun bağımsız adımlar atmasını engelleyici bir tutum sergileyebilir. Ebeveyn, kısıtlayıcı bir tutum sergileyerek çocuğun ayrışmasına ve bireyleşmesine olanak tanımaz. Bununla birlikte bazı ebeveynler ise çocuğun yaşam şartlarına ayak uydurabilmesi için çocuğun zorlanması gerekliliğine inanmaktadır. Çocuk doğumdan itibaren ebeveynlerini model almaktadır. Çocuk, doğumundan itibaren ebeveynleri tarafından sevilirse, kendisini rahat bir şekilde ifade etmesine izin veriliyorsa, ebeveynler çocuğun yaşantılarına ve deneyimlerine karşı duyarlı ve pozitif ise bu durumların bir sonucu olarak çocuk gelişme sürecindeki sosyal yaşamında bu davranışları tekrarlar. Anne-babası tarafından yargılanmayan, sürekli eleştirilmeyen ve olduğu gibi kabul edilen çocuk başkalarını olduğu gibi kabul etmeyi öğrenir. Ebeveynler, çocuğun yeteneklerinin farkına varıp bu yeteneklerinin doğrultusunda gelişimine izin vermeleri ve yasakladıkları şeyleri kendilerinin de yapmamları durumunda çocuk tutarlı bir benlik geliştirir. Dolayısıyla anne-baba tutum ve tavırlarıyla doğru model olarak çocuğun uyumlu bir kişilik geliştirmesine yardımcı olurlar (Demiriz ve Öğretir, 2007).

Erkan ve Kaya (2005) ebeveynlerin kendi kişilikleri ile ilişkili olarak çocuk yetiştirme sürecinde çocuklarına karşı bir tepki örüntüsü geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Erkan ve Kaya, bu örüntülerin çocuğu destekleyici, güven aşıl原因ıcı ve çocuğun değerli olduğunu hissettirici olumlu tutumlar olabileceği gibi aşağılayıcı, yargılayıcı, reddedici ve olumsuz tutumlar olabileceğini belirtmişlerdir. Yazarlara göre ebeveynlerin çocuklarına karşı bu olumsuz tutumları çocuğun kişilik gelişiminde olumsuz etkilere sebep olmaktadır.

Arnold ve arkadaşları (1993), ebeveynlerin çocuğun gelişim üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olduklarını ifade etmiştir. Yazarlar, ebeveynlerin 0-6 yaş aralığında çocukların ihtiyaçlarını karşılamada en yakınındaki kişiler olduğunu ve çocukların model aldığı hayattaki ilk kişiler olduğunu vurgulamıştır. Kişiliğin temellerinin ilk aşamalarının 0-6 yaş aralığında başladığı düşünüldüğünde eğitsel kimliğin gelişiminde anne ve babaların rolü daha iyi anlaşıl原因mış olur. Yazarlara göre çocuğun aile içerisindeki statüsü, kazandığı değeri ve kimliğı, yaşamının ilerleyen dönemlerinde toplum içinde kazanacağı kimliğın, statünün ve değerin belirleyici olacaktır.

Bireyin sağlıklı bir hayat sürmesi bulunduğu fiziksel ve sosyal çevreye uyum içinde yaşamasına bağlıdır. Yaşamın ilk yıllarında çocuklar için ev ve aile ortamı onların ilk sosyal çevreleridir. Bu ortamın çocuk için çok önemli ve özel olduğu bilinmektedir. Çocukların hayattaki ilk deneyimlerine anne ve babaları rehberlik eder ve çocuğun ileriki yaşamında gerek aile içindeki bireylerle, gerek yaşlıları ve diğer insanlarla sağlıklı ve iyi ilişkiler kurabilmesi için fırsatların sağlanması ve bunların geliştirilmesi anne babaların tutum ve davranışları ile şekillenir (Ekşi, 1999). Çocuk doğum ile birlikte anne babayı algılayışı diğer insanları da algılamasında temel oluşturmaktadır.

Çocuk doğumu ile birlikte kişiliğinin temellerini ilk altı yılda atar. Her çocuk kendine özgü bir kişilik geliştirir. Bu kişiliğın dengeli ve uyumlu olması gelişim basamaklarını atlamadan ve sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi ile olur. Çocuğun sağlıklı gelişimi kalıtsal niteliklerle ve çevrenin sürekli etkileşimi ile olur. Çocuğun bazı davranışları anne babadan destek görür bazı davranışları engellenebilir. Çocuk karşı çıkılmayan davranışları kazanma eğilimindedir. Bu şekilde çocuk tutum ve davranışlarını belirler. Bu durum çocuğun istekleri ve çevrenin istekleri arasında bir denge sağlayacak düzeyde olursa çevre ile uyumlu bir çocuk olabilir (Yörükoğlu, 1998).

Çocuğun çevresi ile uyumlu bir ilişki de olabilmesi için birçok yaşantı geçirmesi gerekir. Bu süreçte çocuk deneme yanılma yolu ile çevre tarafından kabul

edilen ya da edilmeyen davranış biçimlerini algılamaya başlar. Çocuğun çevresi ile uyum sürecinde çevre etkisi ilk olarak anne baba aracılığı ile oluştuğundan doğal olarak çocuk yaşadığı çevrenin kültür ve yaşam biçimlerine anne babanın tutum ve davranışları ile şekillenir.

Anne baba tutum ve davranışlarının çocuklar üzerinde etkili olduğu birçok araştırma ile kanıtlanmıştır. Özellikle okul öncesi dönem çocuklarından davranış problemi olan çocukların üzerinde yapılan araştırmalar bu tip davranışlar sergileyen çocukların annelerinin, çocuklarıyla etkileşimlerinde tutarsız ve olumsuz bir tutum içinde olduklarını göstermektedir. Anne- çocuk arasındaki ilişkinin kalitesi çocukların sosyalleşmesinde, oto kontrollerini geliştirmelerinde ve anne baba davranış standartlarını çocuğun içselleştirmesinde önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir (Çakır, 2004).

Yavuzer (1988), ebeveynlerin çocuklarına karşı olan tutumlarının sağlıklı olabilmesini kendi içlerinde dengeli ve huzurlu olmaları ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Yavuzer'e göre aile içindeki tutumları olumsuz yönde etkileyen faktörler arasında anne veya babanın kendi çocukluk dönemlerinde kendi ebeveynlerinden hangi davranışlara ve tutumlara maruz kalmaları önemlidir. Yazara göre kendi ebeveynlerinden baskıcı ya da izin verici tutum gören anne baba, ebeveyn olduklarında da aynı tutumları kendi çocuklarına göstereceklerdir. İnsan ilişkilerinin ilk temelleri aile ile kurulan bağlarla atılır. Anne-baba ile kurulan bağlanmanın niteliği, çocuğun hayatının ilk dönemlerinden başlar ve ileriki dönemlerde aynı şekilde devam eder (Renken, Egeland, Marvinney, Mangelsdorf ve Sroufe, 1989). Çocuğun ebeveynleri ile kurduğu bu ilişkiler farklı nitelikte olabilir ve çocuğun gelişimsel süreçlerini etkilerken, sosyal ve bilişsel beceriler kazanmasında ve bu yetileri hayatı boyunca devam ettirebilmesinde etkin bir rol oynar (Brack, Gay ve Matheny, 1993; Kenny ve Gallagher, 2002). Öte yandan anne ve babaların duyarsız bir ebeveynlik örüntüsü sergilemesinden kaynaklı olarak çocukta çeşitli davranış problemleri ile içe yönelim sorunları (depresyon veya kaygı gibi) gelişebilir (Easterbrooks, Bureau ve Lyons-Ruth, 2012).

2.3. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları

20. yüzyılın ilk yılları ile birlikte yıllardan itibaren ebeveynlik tarzları ile ilgili daha fazla durulmaya ve araştırılmaya başlanmıştır. Bu konu ile ilgili çalışan araştırmacılar, ebeveyn tutumlarının özellikle gelişim sürecindeki çocukların

davranışları üzerindeki önemine vurgu yapmışlardır. Sosyal öğrenme teorisinde temel faktör, bireyin başkalarını gözlemleyerek öğrenmesidir. Bandura'nın ortaya attığı sosyal öğrenme teorisi gözlemsel öğrenme olarak da ifade edilmektedir. Bu öğrenme taklit ve model almaya dayanmaktadır. Taklit etme, olumlu davranışın öğrenilmesinde önemli bir etken olması ile birlikte olumsuz davranışların gelişiminde de rol oynar (Bandura ve Walters, 1963).

Tutumlar doğrudan gözlenemez ve ancak kişinin davranışları sonucunda fikir sahibi olunabilir. Tutumlar, gözlemlenmemesine karşın kişinin davranış örüntülerini çeşitli yollarla etkiler. Tutumlar kişinin içinde bulunduğu çevresel etmenlerle şekillenir. Doğduğu andan itibaren bu çevrenin etkisinde kalan kişi çeşitli etkileşim ve yaşantılar ile kendine özgü bir kişilik oluşturur (Dursun, 2010).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı davranışlarını belirleyen tutumlar araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. Bazı araştırmacılar ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri olumlu ve olumsuz tutumları sınıflandırırken farklı yaklaşımlar benimsedikleri görülmektedir. Literatür incelendiğinde bazı araştırmacıların ebeveyn tutumlarını demokratik, otoriter ve ilgisiz olarak sınıflarken (Erkan, 1986; Akbaba, 1988), bazı araştırmacılar ise ebeveyn tutumlarını sadece “demokratik” ve “otoriter” olarak iki başlık altında topladıkları görülmektedir (Bilal, 1984; Polat, 1986; Öztürk 1990). Bazı araştırmacılar daha özel tanımlamalar yapmaktadırlar. Bu tanımlamalar içinde katı-hoşgörülü tutum (Can, 1986), Koruyucu tutum (Eldeleklioğlu, 1996) gibi örnekler bulunmaktadır. Yavuzer (2008), sıklıkla görülen ebeveyn tutumlarını aşırı koruma, hoşgörülü olma, düşkünlük, reddetme, kabul etme, baskı altında tutma, çocuklara boyun eğme ve çocuk ayırma olarak ele almıştır.

2.3.1. Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Ebeveyn Tutumu:

Aşırı hoşgörülü anne babalar çocuklarının tepkilerine, arzu ve hareketlerine karşı cezalandırmadan, kabul eden ve olumlu bir anlayışa sahip ebeveynlerdir. Aile içi kurallarda çocuklarına sorarak nedeni açıklarlar ve hatta bu kuralları belirlerken çocuktan yardım alırlar. Bu ebeveynler ev içinde çocuğa birkaç sorumluluk verirler. Kendilerini çocuğun gelecekteki davranışlarına birer model olarak değil sadece çocuğun istekleri doğrultusunda yönlenebilecek birey olarak ifade ederler. Çocuğun mümkün olduğunca kendi hareketlerinin kendi düzenlemesine izin verir. Çocuğun toplumun belli kurallarına uyması konusunda cesaretlendirmez. Ebeveyn bir neden sunmaya ya da

manipüle etmeye çalışır fakat açık olarak kendi sonucu için bir güç uygulayamaz (Baumrind, 1966).

Yörükoğlu (1978) aşırı hoşgörülü tutuma sahip anne babaların çocuklarına sayısız haklar tanındığını belirtmektedir. Bu haklara sahip olan çocuk evde istediği gibi hareket eder. Bu anne babalar hoşgörülü ile boş vermeyi birbirine karıştırırlar. Zaman zaman otoriter davranışlarda bulunmak isteseler de kararsız kaldıkları için bu davranışları çocuğu etkilemez.

Yavuzer (2008) ebeveynlerin çocuklarına karşı hoşgörülü olmasının çocuğun özgüveni için önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Ancak yazar anne babanın hoşgörülü tutumu normal düzeylerde kalmadığında bencillik gibi olumsuz tavır ve davranışlarda olumsuzluğa yol açabileceğini dile getirmiştir.

Aşırı hoşgörülü tutuma sahip ebeveynlerin çocukları neyin yanlış neyin doğru olduğunu hiç bir zaman tam olarak öğrenemez. Bu tutum içinde yetişen çocuklar özdenetimden yoksun, doyumsuz, kurallara uymayan genellikle karşıdaki insanlardan beklenti içinde olan ve genellikle paylaşmayı sevmeyen, işbirliğine yanaşmayan davranışlar sergilerler (Özeri, 1994). Ebeveynlerin abartılı sevgi gösterileri ve çocukla ilişkilerindeki sağlıklı iletişimden dolayı çocuk doyumsuz bir birey haline gelir (Kırkıncıoğlu, 1995).

Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Ebeveyn Tutumunda yüksek düzeyde kabul edici bir durum söz konusudur. Ebeveynler çok talep edici değildirler ve kontrol mekanizması düşüktür. Çocukların belirli davranış kalıplarını göstermeleri için çok fazla talepte bulunmazlar (Maccoby ve Martin, 1983). Denetimin çok fazla olmadığı bu ebeveynlik türünde, ebeveynler çocuğun ihtiyaçlarına da ilgisiz kalırlar ve çocuğa ilişkin açık bir ihmal durumu görülür (Yıldız, 2004).

2.3.2. Baskıcı (Otoriter) Ebeveyn Tutumu

Baskıcı (otoriter) tutum; kontrolün yüksek, ilgi ve şefkatin düşük olduğu çocuk yetiştirme tutumudur. Baskıcı anne babalar davranışı şekillendirmeyi, kontrol etmeyi ve değerlendirmeyi severler. Çocuğun davranış ve tutumlarını yüksek otorite ile kendine göre uygun belli standartlara oturtmaya çalışırlar. Bu anne babalar itaat etmeyi bir erdem gibi kabul ederler. Kendi düşüncesinin doğru olduğunu düşündüğü yerlerde çocuğun davranışları ya da inançları ile çatışma içine girerse cezayı ve güç gerektiren yöntemleri tercih ederler. Çocuğun ebeveynin istediği yerde durması gerektiğine inanır,

özerkliğini kısıtlayarak kendine saygı duyması gerektiğini sürekli çocuğa aşılar. Geleneksel düzeyde olan anlayışın korunması taraftarıdır. Çocuğun kendini savunması ya da ifade etmesi konusunda desteklemez. Kendisi çocuk için en doğruyu bilir ve çocuğun bunu koşulsuz kabul etmesi gerektiğine inanır (Baumrind, 1966).

Otoriter ebeveyn tutuma sahip aileler hem talep edicidirler hem de uyumludurlar. Bu ebeveynlik tutumunda ebeveynler çocuklarının davranışlarını için belirli standartlar belirlerler ve bu çocukların bu standartları yerine getirmesini beklerler. Bu ebeveynler kendilerine çok fazla güven duyarlar; çocuklarına karşı sınırlayıcı bir tutum sergilerler. Ayrıca çocuklarının sosyal anlamda sorumluluk sahibi olmalarını ve yüksek düzeyde özgüvenleri olmasını beklerler (Baumrind, 1991)

Kulaksızoğlu (2002) otoriter ebeveyn tutumuna sahip bireylerin çocuklarının davranışlarını değerlendirmeye, manipüle etmeye ve şekillendirmeye çalıştıklarını ifade etmiştir. Ebeveynler çocuğun itaat davranışını önemli bir meziyet olarak algırlarlar. Kulaksızoğlu'na göre çocuklar ebeveynlerin isteklerinden farklı davranış sergilediklerinde cezalandırılma korkusundan dolayı boyun eğebilirler. Ayrıca yazara göre bu ailelerde yetişen gençlerde, öfke ve kızgınlık duyguları açık biçimde ifade edilmez (Kulaksızoğlu, 2002).

Otoriter tutum sergileyen ebeveynler çocuk üzerinde aşırı baskı ve kontrol kurarlar. Çocuktan beklentileri her zaman çocuğun kapasitesi üzerindedir. Otoriter ebeveynler çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmasında yetersizdirler (Sertelin, 2003).

Otoriter tutum, çocuğun kendine olan özgüvenini oluşmasını engelleyen ve tamamen ebeveyn merkezli bir tutumdur. Türk aile yapısında baskıcı tutum sıklıkla görülmektedir. Çocuklar anne babanın koyduğu ve hiçbir esnekliği olmayan kurallara itaat etmeleri beklenir. Baskı altında kalan çocuk sessiz ve uslu olmasının yanı sıra kolayca ağlayan ve genellikle isyankar tutumlar ile birlikte aşağılık duygusuna sahip olurlar (Yavuzer, 2006).

Aile içinde ceza ön planda tutulmaktadır. Ceza yöntemleri aileden aileye değişse de amaç aynıdır. Dayak, suçlama, aşağılama, ayıplama veya korkutma olarak kendini gösterebilir. Çocuğun duygularının bastırılarak tamamen evdeki ve çevredeki kurallara uymasıdır. Bu nedenle çocuk ve anne baba arasındaki ilişki her zaman gergindir. Çocuk anne babanın kendisini eleştirmesinden sürekli korkar ve her attığı adımda yanlış yapma korkusu yaşayabilir (Yörükoğlu, 1978).

Otoriter ebeveyn tutumuyla yetişen çocuklarda duygu ve düşüncelerini kolay ifade edememe, başkalarına güvenmekte zorlanma, sürekli bir kaygılı olma hali, içe

kapanıklık, otoriteye itaat ve otorite yetersizliğinde kuralları çiğneme gibi çeşitli olumsuz sonuçlar görülebilir. Bu çocuklar ayrıca kendilerinden güçlü kişilere itaat ederken kendinden güçsüzlere ise saldırgan davranışlar sergilerler (Kuzgun, 1991).

2.3.3. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik tutumu benimseyen aileler, kontrol, iletişim, olgunluk beklentisi ve bakım boyutlarındaki özellikler açısından yüksek dereceye sahiptirler. Demokratik ebeveyn tutumu sergileyen aileler çocuklarından olumlu davranışları göstermesini beklerler ve gerekli kurallara uymalarını isterler. Bununla birlikte çocuklarına karşı sıcak ve ilgilidirler. Ayrıca çocukları ile iletişim kurarken sabır ve duyarlılık gösterirler. Bu aileler karar alırken çocukların görüşlerine saygı gösterirler (Baumrind 1967). Baumrind (1971), yapmış olduğu çalışmalarda, genellikle demokratik tutumu benimseyen ebeveynlerin zihinsel ve sosyal açıdan daha yeterli, kendini iyi ifade edebilen, özgüveni yüksek, arkadaş canlısı, kendi kararlarını verebilen ve akademik açıdan daha başarılı çocuklar yetiştirdiğini ortaya koymuştur.

Baumrind (1971) daha sonraki çalışmalarında demokratik boyutun 2 türü olduğunu belirtmiştir. Demokratik tutum Demokratik tutumun ilk boyutuna giren ebeveynler demokratik ve uzlaşmacı ebeveynlerdir. Bu ebeveynler otoriter ebeveynler gibi pasif-kabulde yüksek puanlar alan ebeveynlerdir. Otoriterlerden farkları ise bu ebeveynlerin aynı zamanda bağımsızlığı ve bireyselliği desteklemeleridir. İkinci alt boyuta giren ebeveynler ise birinci boyutun bütün kriterlerini karşılayan ve aynı zamanda uzlaşmazlığı teşvik etmede yüksek puan alan ebeveynlerdir.

Sümer ve arkadaşları (2010) demokratik ebeveyn tutumunda aile içinde sağlıklı bir iletişim olduğunu ve çocuğa duygusal açıdan destek sağlanması ile birlikte çocuğun bireyleşmesine izin verildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Sümer ve arkadaşları demokratik bir ailede yetişen çocukların ebeveynlerinin değerlerini içselleştirerek olumlu gelişim ve uyum özellikleri gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Towe-Goodman ve Teti (2008) demokratik ortamda yetişen çocukların sosyal ve duygusal yeterliklerinde ve duygularını düzenlemede daha iyi olduklarını belirtmişlerdir.

Yılmaz (2007) demokratik ortamda büyüyen çocukların kendine ve çevresine saygılı, sınırlarını bilen, yaratıcı, aktif, girişken ve yaratıcı ilişkiler kurabilen, özgüveni yüksek, hoşgörülü, açık fikirli, toplumsal ve uyumlu bir birey olarak yetişir. Demokratik ailelerde yetişen çocuklar ebeveyn otoritesinden korkmamakta, onlar tarafından

sevildiğini hissetmekte ve fikirleri serbestçe ifade edebilmektedir. Dursun (2010) demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin bulunduğu ailelerde davranışın sonucunun ne olacağı belli olduğunu ifade etmiştir. Ebeveynler çocuğa iyi bir model olmanın önemini farkındadırlar ve bu bilinçle hareket ederler.

2.3.4. İlgisiz (Kaygısız) Ebeveyn Tutumu

İlgisiz ebeveynler çocuk yetiştirme konusunda isteksiz oldukları kadar sorumluluk da almayan kişilerdir. İlgisiz anne babalar ebeveynlik rolünü benimseyememişlerdir ve çocuğun gelişimine yardım konusunda ilgili değildirler. Bu anne babaların çocukları ile geçirecekleri zaman ve enerjileri kısıtlıdır. Ayrıca ilgisiz anne babaların çocuğun yaşamı, çocuğun okul yaşantısı gibi bilgisinin az olmasının yanı sıra çocuk ile ilgili karar sürecine çok az katılmaktadırlar. Çocuğu kontrol etmede ve rehberlik etmede başarısızdırlar. Hayatları anne baba merkezlidir. Çocuk için neyin olduğunu düşünmek yerine kendi ihtiyaç ve ilgilerini ön sıraya koyarlar. Bazen bu anne babalar çocuklarına karşı davranışlarını “ihmkar” dereceye kadar getirebilirler (Bornstein ve Zlotnik, 2008).

Birçok araştırma ilgisiz anne babalara sahip çocukların uzun dönemde en çok zarar gören grup olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle bu çocukların maruz kaldığı durum ihmal ve kötü muameledir. Araştırmalar ayrıca 2 yaşından itibaren ilgisiz annelerle kalan çocukların sorunlu bağımlılık ve sosyal, bilişsel, fiziksel gelişimlerinin yetersiz olduğu görülmüştür (Bornstein ve Zlotnik, 2008).

2.3.5. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu:

Navaro (1989) aşırı koruyucu anne babaları çocuğa gereğinden fazla kontrol, özen ve ilgi gösteren ebeveynler olarak tanımlamıştır. Çocuğun gereksinim duymadığı durumlarda bile anne baba müdahale eder. Çocuğun her türlü ihtiyacı anne babalar tarafından karşılanarak çocuğun kendi kendisine yetmesine fırsat verilmez ve kendi başına araştırma yapması engellenir. Anne babalar çocuğunu korumak için çocuğun her türlü hareketine ve ilişkisine sınırlamalar getirerek çocuk adına her türlü kararı kendileri verir (Demiriz ve Öğretir, 2007).

Aşırı koruyucu tutum sergileyen ebeveynler kendilerinin çocuğa zarar verebilecek bir çevreye karşı çocuklarını koruyan ebeveynler olarak tanımlarlar. Ayrıca

çocuklarının kendilerinden farklı bir birey olduğunu ve bağımsız olmaları gerektiğini anlayamazlar (Çağdaş ve Şahin, 2002).

Anne babaların aşırı koruyucu olmasının bazı sebepleri olabilir. Çocuğun herhangi bir tehlikeli hastalık geçirmiş olması, ölen bir bebeğin ardından doğması, anne babanın kendi çocukluklarında ilgisiz ya da otoriter bir tutum ile yetiştirilmiş olması çocuğa karşı çok ilgili olmasına neden olmuş olabilir (Şendil, 2003).

Bu tür ebeveynler çocuklarını izole bir biçimde büyütmek için aşırı koruyucu bir tutum sergilerler. Ebeveyn, çocuğun sorunlarını kendisi çözer ve ebeveyn tarafından oluşturulan bir nevi cam bir fanusta yetişen çocuklar daha sonra çevreye uyum sağlamada sürekli zorluklarla karşılaşır. Bu çocuklar insanlara karşı güvensizdirler ve genellikle ebeveynlere bağımlı olurlar. Bunun bir neticesi olarak ileride genellikle mutsuz bir hayat sürerler ve kendilerini önemli işleri yapabilecek kapasitede olmadıklarını düşünürler (Kaya, Bozaslan ve Genç, 2012).

Anne babanın çocuğa karşı aşırı korumacı davranması çocuğu ebeveyne bağımlı duruma getirir. Bunun sonucu çocuktaki aşırı bağımlılık kendine güveni olmayan bir kişilik geliştirmesine neden olur. Bu çocuklar yaşam boyu birilerine bağlanma ihtiyacı duyarlar (Yavuzer, 2008).

2.4. Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler

Anne babaların davranışlarını ve bu doğrultuda bu anne babaların çocuklarının davranışlarını etkileyen bir takım nedenler vardır. Grusec (2002) çocuk davranışı üzerinde anne baba tutumlarının farklılıklar göstermesine neden olan bazı özel faktörlerden bahsetmiştir. Bu faktörler çocukların davranışları, çocuğun yaşı ve cinsiyeti, ebeveynin cinsiyeti, çocuğun mizacı, kültür ve sosyal statüyü içermektedir.

Çocuğun davranışları: Çocuğun davranışları ebeveynlerin çocuğa karşı benimsediği tutumu şekillendirebilir. Örneğin Parke (Akt. Kuzucu, 2016) çocukların çeşitli olumsuz davranışlarından sonra özür dilemelerinin annenin daha az ceza vermesine neden olduğunu belirtmiştir. Zahn-Waxler, Iannotti ve Chapman (1982) ise ebeveynlerin uyguladıkları disiplin yöntemlerinin çocuğun olumsuz davranışın sebebine göre değiştiğini ifade etmişlerdir. Eğer çocuk bir amaç doğrultusunda ya da kendini korumak için kötü davranışı tercih ettiyse annenin çocuğa karşı psikolojik disiplin yöntemleri (nedenini açıklama, üzücü durumdan kurtulma yolları gibi) kullanma eğiliminde olduklarını; eğer çocuk sadece saldırgan olmak için kötü davranışlarda

bulunduysa annenin daha çok fiziksel ceza ya da sevgisini daha az gösterme gibi yollar tercih ettikleri görülmüştür (Hale, 2008).

Çocuğun cinsiyeti: Çocuğun cinsiyetinin ebeveynlerin çocuca karşı tutumunu etkilediğine dair çalışmalar vardır. Rothbaum ve Weisz (1994) cinsiyetin ebeveynlikte ve aile yapısı, ebeveynsel çatışma, ebeveyn-çocuk ilişkisinde önemli bir etkiye sahip olduğunu söylemişlerdir.

Maccoby ve Martin (1983) erkek çocukların kızlara oranla stresli bir olay sonucunda genetik yatkınlık olarak daha tepkili ve sinirli olduklarından bahsetmiştir. Bu davranışları ebeveynleri tarafından sürekli müsaade edilmeyen bir durum olarak görülmesine neden olabilir. Sonuç olarak anneye ait stres değerlendirildiğinde yüksek düzeyde erkek annelerinden bu sonucun çıktığı görülmektedir. Baumrind (2005) ise çocukların cinsiyetlerine göre anne baba tutumunun birbirine çok benzediğini çok da farklılaşmadığını belirtmiştir. Cinsiyet ile ebeveyn tutumları arasındaki bağın çok zayıf olduğunu böyle bir bağın güçlü olması için birçok değişkenin bu durumu etkilemesi gerektiği düşünülmektedir. Ama aynı anne baba tutumunun erkek ve kız çocuklar üzerindeki etkisinin olduğunu paylaşmıştır. Sonuç olarak Baumrind, anne babaların hem otoriter hem de aşırı hoşgörülü tutuma sahip olması çocukların kız ya da erkek olması fark etmeksizin sosyal anlamda ilişkinin nasıl olması gerektiğini öğrenmelerine izin vermediğini söylemiştir.

Ebeveynin cinsiyeti: Ebeveynin cinsiyeti çocuca karşı olan tutumunu etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalar annenin babalara nazaran daha demokratik bir tutuma sahip olduğu kanıtlanmıştır (Özyürek ve Şahin, 2005; Demir ve Şendil, 2008). Babaların daha agresif bir stilleri olduğunu bu nedenle de daha otoriter görüldüğü annelerin ise çocuklarına daha yapıcı bir yaklaşımları olduğu kabul edilmektedir (Hart ve Robinson,1994; Russell ve ark. 1998).

Sosyoekonomik düzey: Literatür incelendiğinde anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen bir diğer önemli etkenin de kültürel ve sosyal farklılıklar olduğu görülmüştür. Anne babaların kültürel ve sosyal farklılıklarını içeren birçok etmen vardır. Bunların başında ailenin sosyoekonomik statüsü gelmektedir. Özellikle alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının çevre yönünden daha çok risk taşıdığı söylenebilir (Baldwin, Baldwin ve Cole,1990).

Sosyoekonomik düzey ebeveyn stillerini ve davranışlarını çeşitli yönlerden etkileyebilmektedir. Aynı sosyoekonomik düzeydeki annelerin tutumlarının benzer olduğu araştırmalarla görülmüştür. Ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki, orta

sosyoekonomik düzeydeki ailelerde çocuk merkezli, kabul edilen ve eşitlikçidir. Yüksek sosyoekonomik düzeydeki aileler çocuklarına sıcak davranan ama bir o kadar da çocukların hayatlarına dahil olan ailelerdir. Alt sosyoekonomik düzeydeki aileleri ise ebeveyn merkezli bir anlayış hakimdir ve kontrol, emir, itaat odaklıdır (Bornstein ve Zlotnik, 2008).

Annenin iş durumu: Annenin herhangi bir işte çalışıp çalışmaması da çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyebilir. Yavuzer (2006), anne babalar arasında en az doyumlu ve en büyük ruhsal çöküntü içinde olanlar çoğunlukla küçük çocukları olan ve çalışmayan anneler olduğunu belirtmiştir. Bu doyumsuzluğun büyük ölçüde bakıcılık rolünün annelere getirdiği görev yükünün ağırlığından, kısıtlamalardan kaynaklanabileceğini vurgulamaktadır (Yavuzer, 2006).

Alan yazında annenin çalışması, ebeveyn stilleri ve çocuk davranışları arasında bir ilişkiden bahsedilmiştir. Çalışan annelerin çalışmayan annelere göre daha demokratik olduğu ve daha az stresli davranışlar gösterdiği söylenebilir. Sonuç olarak çalışan annelerin çocuklarının akademik başarılarını ve sosyal ilişkilerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır (Bornstein ve Zlotnik, 2008).

Anne babanın eğitim düzeyi: Ebeveynin çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen bir diğer faktörde anne babanın eğitim düzeyidir. Anne babalardan daha yüksek düzeyde eğitim almış olanlarının daha demokratik bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Buna ek olarak da annelerden düşük eğitim düzeyinde olanların çocuklarını disipline edebilmek için daha çok fiziksel ceza uyguladıkları; yüksek düzeyde eğitim almış annelerin ise daha çok destekleyici ve çocuk merkezli bir ebeveynlik stili benimsedikleri söylenebilir (Bornstein ve Zlotnik, 2008).

Sonuç olarak anne babanın çocuklarına karşı tutumlarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında aile yaşantısını sürdürebilmek için gerekli bütün öğeler var iken anne babanın kendisinden kaynaklanan ya da çocuktan kaynaklanan nedenlerde vardır. Ama önemli olan çocuğu en iyi şekilde yetiştirmeye çaba göstermek ve onu topluma yararlı bir birey haline getirmektir. Büyüme aşamasında çocuğu olan anne babaya düşen birçok görev bulunmaktadır.

Büyüme aşamasında başarılı olan çocuklar genellikle sağlıklı aile ilişkileri içinde yetişmiş çocuklardır. Aile içinde gerçekleşen başarılı ilişkiler çocuğun tüm hayatında mutlu, sosyal, bunalımdan uzak ve yapıcı kişiler haline gelmesini sağlar. Bunun tam tersi olarak da davranış problemleri gösteren ve bu problemleri hayatları boyunca

kendileri ile getiren çocuklar genellikle mutsuz anne baba çocuk ilişkisi içinde büyüyen çocuklardır (Yavuzer, 2008).

2.5. Konu ile İlgili Yayın ve Araştırmalar

Dubow ve Huesman (1987), 206 kız ve 192 erkek çocuk ile yağımış oldukları boylamsal çalışmada, katılımcıları 8 yaşından itibaren izlemişler ve ailelerinin çocuklarına karşı olan tutumlarını, çocukların bilişsel gelişimi ile davranış biçimleri açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda otoriter olmayan cezalandırma yöntemi ve ana baba davranışlarının çocuklar tarafından benimsenmesi sonucu, 22 yıl sonra yetişkin bilişsel işlevlerinin daha yüksek seviyede geliştiğini saptamışlardır.

Mızrakçı (1994), 3-6 yaşları arasındaki çocuk sahibi olan 145 anne ile yapmış olduğu çalışmada çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenleri araştırmıştır. Çalışmada annenin sosyo-demografik özellikleri, annenin yetiştirme tarzı, çocuk gelişimine dair bilgi düzeyleri gibi değişkenler ile çocuk yetiştirilme tutumları incelenmiş ve çocuk yetiştirme düzeyi üzerinde en güçlü etkinin annenin eğitim düzeyi olduğu sonucuna varmıştır.

Yalkın (1994), 2-5 yaş arası çocuk sahibi olan 58 ebeveyn ile yapmış olduğu çalışmada, ebeveynlerin çocuk gelişimi hakkındaki beklentileri, çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda kişisel gelişim, kaba motor gelişimi, ince motor gelişimi ve dil gelişimi alanlarında anne ve babaların beklentilerinin çocukların becerilerinin daha altında olduğu rapor edilmiştir.

Özben ve Argun (2002) yaptıkları bir araştırmada anne baba tutumlarının anne babanın yaşı, annenin işi, anne babanın eğitim durumu, çocuk sayısı, annenin çalışıp çalışmaması, anne babanın çocuğun bağımsız davranışlarını destekleyip desteklememesi, annenin kendisini demokratik algılaması ile çocuk yetiştirme tutumları arasında bir ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Kaya (2003) çalışmasında çocuklardaki davranış problemleri, evlilik uyumu ve çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili yaptığı araştırmasında babaların annelere göre daha fazla baskı ve disipline dayalı çocuk yetiştirme tutumu benimsedikleri bulmuştur. Ayrıca çalışmasında anne baba tutumları ile çocuklarda görülen davranış problemleri arasında ilişki bulamamıştır.

Özyürek (2004) araştırmasında kırsal kesimde ve kentte yaşayan anne babaların tutumlarını incelemiş sonucunda anne babanın tutumlarının yaşa bağlı olarak değişmediğini fakat anne babanın eğitim düzeyinin arttıkça aşırı koruyucu ve sıkı disiplin davranışlarının azaldığını bulmuştur. Ayrıca annelerden çalışanların daha demokratik tutuma sahip olduğunu, çalışmayan annelerin daha katı ve koruyucu bir tutuma sahip olduğunu bulmuştur.

Yurduşen (2004) okul öncesi dönemde çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuklardaki içe yönelik ve dışa yönelik problem davranışlarına etkisini incelediği araştırmasında ev kadınlığı rolünü reddeden annelerden sürekli kaygı davranışlarının çocuklardaki davranış problemleri ile ilişkisi olduğunu bulmuştur.

Aunola ve Nurmi (2005) anne baba tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleri üzerindeki rolünü araştırmışlardır. Bu araştırma anne babaların baskıcı- kontrollü tutumlarının çocukların davranış sorunları ile ilişkili olduğunu ve her geçen yıl biraz daha şiddetlendiğini göstermektedir.

Yağmurlu, Sanson ve Köymen (2005), ebeveynlerin ve çocuk mizacının olumlu sosyal davranışın gelişimine etkilerini inceledikleri çalışmalarında iki farklı kültürdeki annelerin (Avusturya ve Türkiye) tutumlarını incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda Avusturyalı annelerin sıcaklığı ve sebatkar mizacının, Türk annelerinin ise itaat bekleme davranışının olumlu sosyal davranışı yordadığı sonucuna varılmıştır.

Kırcaali-İftar (2005) ise yapmış oldukları çalışmada okul öncesi çocuklara sahip olan annelerin çocuklarının uygun olan ve olmayan davranışları karşısında uyguladıkları disiplin yöntemlerini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda annelerin olumlu davranışları pekiştirme amacıyla en çok sözel övgü yöntemini kullandıklarını ve annelerin uygun olmayan davranışların değişmesi için ise daha çok açıklama yolunu tercih ettikleri rapor edilmiştir.

Ocakçı, Ayyıldız ve Kulakçı (2006) tarafından yapılan 0-6 yaş çocuğu olan annelerin sosyoekonomik durumlarının çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisini araştırdıkları çalışmalarında, annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını annelerin yaşadıkları sosyoekonomik düzeyin etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmanın sonucuna göre düşük ve orta sosyoekonomik seviyedeki anneler çocuklarına daha koruyucu ve baskıcı bir tutum sergilerken, üst sosyoekonomik seviyedeki annelerin daha demokratik bir tutum sergilediklerini rapor etmişlerdir.

Şanlı (2007) okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını incelemiştir. Annenin tutumunun annelerin yaşı, eğitim ve çalışma durumu,

mesleği, eşin eğitim durumu, aylık gelir durumu, ailenin oluştuğu kişiler ve kendi annesinin tutumu değişkenlerine göre anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Küçük yaşta, ev hanımı ve eğitim düzeyi düşük olan annelerin aşırı koruyucu ve sıkı disiplin tutumlarının arttığını, eşin eğitim düzeyi yüksek olduğunda annenin olumsuz tutumlardan uzaklaştığı ve demokratik tutumu benimsediğini saptamıştır. Annenin çocuk yetiştirme konusunda bilgi alması durumunda demokratik tutumun arttığı, diğer tutumların azaldığı belirlenmiştir.

Şahin ve Özyürek (2008), okul öncesi dönem çocuğa sahip anne baba tutumlarını inceledikleri çalışmalarında annenin tutumun babanın tutumuna göre daha demokratik tutum sergilediğini belirtmişlerdir. Çalışmanın bir başka sonucun olarak anne babaların öğrenim düzeylerinin arttıkça demokratik tutumlarının arttığını rapor etmişlerdir.

Kaya (2010) ilköğretim çağındaki öğrencilerin ebeveynlerinin öğrencilerinin anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarını incelediği araştırmasında anne babaların tutumlarının birbirine benzediğini, genç ve eğitim düzeyi yüksek anne babaların aşırı koruyucu ve otoriter tutumlarının daha düşük olduğunu bulmuştur. Anne baba tutumları ile ailenin sosyo-ekonomik düzeyi arasında herhangi bir ilişki bulamamıştır.

Başal ve arkadaşları (2014) yapmış oldukları çalışmalarında, otoriter ve demokratik tutuma sahip anne-babaları olan okul öncesi dönemdeki çocukların evcilik oyunlarındaki rolleri incelemişlerdir. Çalışma kapsamında alınan ebeveynlerden demokratik tutuma sahip olanların büyük çoğunluğunun yükseköğretim mezunu olduğu, otoriter tutuma sahip olan ebeveynlerin ise ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür. Araştırma sürecinde çocuklar oyunlarında gözlenmiş ve ayrıca öğretmenlere de evcilik oyunlarında üstlendikleri rolleri belirtmelerine ilişkin anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; demokratik ebeveynlerin kız çocuklarında en fazla uyumluluk ve sosyallik; otoriter ebeveynlerin kız çocuklarında ise en fazla liderlik, sosyallik ve baskıcı olma özelliklerinin gözlemlendiği, demokratik tutuma sahip ebeveynlerin erkek çocuklar, otoriter ebeveynlerin erkek çocuklarına göre daha hoş görülmesi belirlenmiştir. Demokratik tutuma sahip ebeveynlerin kız çocukların, otoriter tutuma sahip ebeveynlerin kız çocuklarına göre anne rolünü daha çok benimsedikleri; otoriter tutuma sahip ebeveynlerin erkek çocuklarının ise özellikle olumsuz baba tutum ve davranışlarını sergilemekten kaçındıkları belirlenmiştir.

Sak ve arkadaşları (2015) okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynleri ile yapmış oldukları çalışmada 258 kişilik örneklem grubuna ebeveyn tutum ölçeği

uygulanmış ve örneklem grubundan 20 kişi ile nitel veri toplamak amacıyla görüşmeler yapmışlardır. Çalışmanın sonucunda ebeveynlerin cinsiyetine, yaşadıkları bölgeye, öğrenim durumlarına, yaşlarına ve sahip oldukları çocuk sayısına göre anne-babalık tutumları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmanın bir başka sonucu da ebeveynlerin anne-babalık tutumları hakkında farkındalık sahibi olduğu görülmüştür. Buna ek olarak ebeveynlerin sahip oldukları ebeveynlik tutumunu etkileyen en önemli faktörlerin anne-babalarından algıladıkları ebeveynlik tutumları ve psikolojik durumları olduğu sonucuna varılmıştır.

Begde ve Özyürek (2016), 120 okul öncesi dönemdeki çocuğun öğretmen ve ebeveynleri ile yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin ve ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların problem çözme becerilerine etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda Öğretmenlerin otoriter tutumları arttıkça çocukların problem hakkında soru sorma becerilerinin ve nesnelere bilinenden farklı kullanma becerilerinin arttığı, öğretmenlerin demokratik tutumları arttıkça çocukların bir takım eylemlerin sonucunu tahmin etme ve genel olarak problem çözme becerilerinin azaldığı belirlenmiştir.

Özyürek ve Şahin (2016) yapmış oldukları çalışmalarında hem ebeveynin kendisini hem de diğer ebeveyni değerlendirmesini istedikleri çalışmalarında annelerin kendilerini babalara göre daha demokratik, babaların ise kendilerini daha hoşgörülü tutuma sahip olarak değerlendirmişlerdir. Babalar annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını daha baskıcı ve otoriter görürken, anneler babaların çocuk yetiştirme tutumlarını daha aşırı hoşgörülü olarak değerlendirmişlerdir. Anne-babaların kendi çocuk yetiştirme tutumlarını demokratik ve aşırı hoşgörülü olarak algılamaları ile eşlerin birbirlerini değerlendirmelerinin birbiriyle tutarlı olduğu; baskıcı ve otoriter olarak algılamalarının ise eşlerin birbirlerini değerlendirmelerinden farklı olduğu belirlenmiştir.

Alabay (2017), okul öncesi dönemde çocuğu olan 422 ebeveyn ile yapmış olduğu çalışmada anne ve babaların, çocuklarını yetiştirme sürecindeki ebeveyn tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemiştir. Çalışma sonucunda herhangi bir işte çalışmayan ebeveynlerin çalışan ebeveynlere göre daha koruyucu bir tutum sergiledikleri, ebeveynlerin kız çocuklarına oranla erkek çocuklarına daha otoriter bir tutum sergilediği sonucuna varmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda ebeveynlerin yaş, öğrenim durumu, gelir düzeyi ve çocuk sayısı ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyut puanları arasında da anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama araçları ile veri çözümleme teknikleri açıklanarak sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerin aile hayatı ve tutumlarını ölçmek için yapılmıştır. Bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde betimleyici bir araştırmadır. Betimleyici araştırma modelinden tasarlanan bu araştırmada, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-(PARI) alt ölçeklerinden alınan puanlar katılımcıların sosyo demografik özelliklerine göre karşılaştırılmıştır. Erdoğan (2007), ‘Tarama Modeli’ çerçevesinde ‘Betimleyici Araştırma Modeli’ nin, bir durumun, koşulun, ilişkinin, faaliyet ve iletişim süreçlerinin “ne olduğunu” tasvir, tarif ve açıklığa kavuşturma amacıyla yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler nicel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Diyarbakır İli Merkeze bağlı ilçelerde ikamet eden 2-4 yaş arası çocuk sahibi ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin hesaplanması için güven düzeyi .95, güç .80 ve tolerans değeri .05 olarak hesaplanmıştır. Örneklem hesaplanmasında Faul, Erdfelder, Lang ve Buchner (2007) tarafından geliştirilen G*Power 3.0 programı kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda gerekli örneklem büyüklüğünün en az 318 olması gerektiği görülmüştür. Çalışmaya rastgele ölçek doldurulması ve uç veri olasılıklarına karşın 378 kişilik bir örneklem grubu dahil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama araçları şunlardır:

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (Ek-1),

Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (PARI) (Ek-2)

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu; ebeveynlerin demografik özellikleri hakkında bilgi elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan kişisel bilgi formunda ebeveynin ve çocuğun cinsiyeti, ailenin ekonomik durumu, çocuğun sahip olduğu kardeş sayısı, ebeveynlerin yaşı, eğitim durumları ve çalışıp çalışmadıklarına yer verilmektedir.

3.3.2. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-(PARI)

Ölçeğin orijinal adı Parental Attitude Research Instrument (PARI) olup Schaefer ve Bell (Akt. Seçer, Hakan ve Olcay, 2006) tarafından geliştirilmiştir. Kuramsal olarak, çocuğun kişilik gelişimine, anne babanın çocuk yetiştirme tutumlarının ve aile hayatının doğrudan etkili olduğu ilkesine dayandırılmıştır. Ölçek, 115 maddeden oluşup 5 alt boyutu bulunmaktadır. Le Compte, Le Compte ve Özer (1978) tarafından Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (PARI) olarak Türkçeye çevrilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Ölçeğin orijinali 115 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada kısaltılmış 60 maddelik formu kullanılmıştır. Çalışmada sadece 3 alt boyut kullanılmıştır. Bunlar; aşırı kontrol demokratik tutum ve eşitlik tanıma ve sıkı disiplindir. Ölçeğin babalara da uygulanması ve sadece tutumların belirlenmesi amaçlandığı için ev kadınlığını reddetme ve evlilik çatışması uyuşmazlığı boyutları dahil edilmemiş, sadece aşırı koruyuculuk, demokratik/eşitlik ve katı-sert disiplin faktörlerine ait 41 madde kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde daha önceki çalışmalarda da ölçeğin belirli alt boyutlarının dahil edildiği görülmüştür (örn. Özyürek ve Şahin, 2005).

Ölçek boyutlarındaki maddeler karışık olarak verilir. Maddeler soru şeklinde olmayıp olumlu ve olumsuz ifadeler içermektedir. Dörtlü likert tip bir ölçektir. Her ifade için “çok uygun buluyorum” (4), “oldukça uygun buluyorum” (3), “biraz uygun buluyorum”(2), “hiç uygun bulmuyorum” (1) seçeneklerinden biri işaretlenir. Ancak 29. ve 44. maddelere verilen yanıtlar tersine puanlanır. "1" puanlık yanıt "4" puan, "2" puanlık yanıt "3" puan, "3" puanlık yanıt "2" puan,"4" puanlık yanıt "1" puan verilmektedir. Her boyutun temsil ettiği alt test için ayrı puan elde edilir. Her alt test toplam puanın yüksekliği, o boyutta yansıtılan tutumun onaylandığını gösterir.

Ölçek kısa formu halinde tekrar uygulamalardan geçmiş ve alfa katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Beş faktörün alfa katsayısı ise .59 ve .90 arasında değişmektedir.

Ölçeğin Türkçe formu 10 kişilik bir anne grubuna uygulanmış ve maddelerin anlaşılma yönleri düzeltilmiştir (Öner, 2006).

Mevcut çalışmada Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği'nin geçerlik-güvenirlilik analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda aşırı kontrol anne boyutu .817, baba 801; demokratik tutum faktörü anne formu .705, baba formu .619; katı/sert disiplin faktörü için anne .784, baba .716 olarak bulunmuştur.

3.3.2.1. Ölçeğin Alt Boyutları

Aşırı kontrol: Aşırı kontrol, müdahalecilik, çocuktan bağımlı, faal ve çalışkan olmasını istemek, annenin son derece özverili olması ve çocuğun da bunu anlaması gereğine inanır. Annenin çocuğa zorla müdahalesini, çocuğun anne babasına bağımlılığını ölçer. Toplam varyansın %37 sini açıklamaktadır. 16 madde içerir. Bu maddeler şunlardır: 1,3,4,7,11,12,14,26,27,28,32,34,36,46,51,57' dir. En düşük puan 16 en yüksek puan 64'tür. Anne ya da babanın yüksek puan alması olumsuz olarak değerlendirilir.

Demokratik Tutum ve Eşitlik Tanıma: Çocuğa eşit haklar tanıma, fikirlerini açıkça desteklemesini isteme, onunla arkadaşlık kurma ve paylaşım gibi konuları kapsar. Anne babanın cesaret verici yaklaşımlarını ve paylaşımını ölçer. Toplam varyansın %10'unu açıklamaktadır. 9 madde içerir. Bu maddeler: 2, 13, 18, 22, 29, 37, 44, 45, 59' dir. En düşük puan 9, en yüksek puan 36'dır. Yüksek puan alınması olumlu olarak değerlendirilir.

Sıkı Disiplin: Bu alt boyut daha çok olumsuz bir çocuk yetiştirme tutumunu içerir. Cinsel davranışı bastırma, saldırganlığı bastırma, sıkı disipline inanma, cezalandırma, anne babanın mutlak hakimiyetine çocuğun itaatkarlığına inanma gibi konuları kapsar. Bu boyut, diğer dört faktör ile belirgin bir kolerasyon göstererek bir örüntü oluşturan bazı alt ölçekler birleştirilerek oluşturulmuştur. Sıkı disiplin boyutu 16 madde içerir. Bu maddeler: 5, 10, 15, 20, 24, 25, 30, 35, 39, 43, 47, 50, 53, 56, 58 ve 60'dır. En düşük puan 16, en yüksek puan 64'tür. Yüksek puan olması olumsuz olarak değerlendirilir.

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırma kapsamında ebeveynlerin kişisel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla kişisel bilgi formu ve anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını ölçmek amacıyla

kullanılan “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği” anne ve babalara uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formuna ait bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımları bulunarak; bulgular bölümünde verilmiştir. Çalışmada 378 ölçek uygulanmış ancak 15 ölçekte çok fazla boş veri olduğu ve 7 ölçeğin ise rastgele doldurulduğu görülmüştür. Bu nedenle analizler 356 katılımcıdan oluşan veri seti üzerinden gerçekleştirilmiştir. İlk olarak ölçeklerdeki boş maddeler o maddenin ortalaması ile doldurulmuştur. Veri setindeki uç verilerin belirlenmesi amacıyla Mahalanobis uzaklığı hesaplanış ve veri setinde uç veri olmadığı görülmüştür. Kişisel bilgi formu ile toplanan bağımsız değişkenlere göre Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği’ nin (PARI) alt boyutlarına ilişkin farklılığı belirleme amacıyla öncelikle alt boyutların normallik dağılımlar incelenmiştir. Normallik dağılımının uygunluğu Kolmogorow-Smirnov testi ve çarpıklık basıklık değerleri ölçüt alınarak değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Kolmogorow-Smirnov testi ile incelenmiş, p değerinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > .05$). Tabachnick ve Fidell (2015), Skewness ve Kurtosis değerlerinin kabul edilebilir aralığının, Skewness değerlerinin +1 ile -1, Kurtosis değerlerinin ise +2 ile -1 arasında olması gerektiğini belirtmektedir. Mevcut çalışmada verilerden elde edilen eğiklik basıklık puanları incelendiğinde, bu değerlerin kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda veriler üzerinde gerekli istatistiksel analizlerin parametrik yöntemler ile yapılması uygun bulunmuştur. Analizlerde güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi 0,05 $p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda toplanan verilerin uygun istatistiksel yöntemlerle analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Örneklemenin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyetlerinin ve Yaşlarının Betimsel İstatistikleri

	N	%	Yaş Ortalaması	SS
Baba (Erkek)	152	42.6	34.72	5.21
Anne (Kadın)	204	57.4	31.18	4.53
Toplam	356	100	32.95	4.87

Tablo 4.1.1 incelendiğinde katılımcıların 152'sinin (%42.6) baba ve 204'ünün (%57.4) anne olduğu görülmektedir. Babaların yaş ortalaması 34.72 iken; annelerin yaş ortalamasının ise 31.18 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.

Ebeveynlerin Çocuklarının Cinsiyeti ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri:

Cinsiyet	N	%	Yığılmalı %
Kız Çocuğu	115	45.6	45.6
Erkek Çocuğu	137	54.4	100
Toplam	252	100	

Tablo 4.1.2'de katılımcıların çocuklarının cinsiyet değişkenine ait frekans ve yüzde değerleri görülmektedir. Katılımcıların çocuklarından 115'i kız çocuğu (%45.6) ve 137'si erkek (%54.4) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.

Katılımcıların Ekonomik Durum Algısına Dair Frekans ve Yüzde Değerleri

Ekonomik Durum	N	%	Yığılmalı %
Düşük	86	24.15	24.15
Orta	110	30.90	55.05
İyi	160	44.95	100
Toplam	356	100	

Tablo 4.1.3. incelendiğinde katılımcıların algıladıkları ekonomik durum ile ilgili frekans ve yüzdeler görülmektedir. Katılımcıların 86'sı (%24.15) ekonomik durumunu düşük, 110'u (%30.90) ekonomik durumunu orta ve 160'ı (%44.95) ekonomik durumunu yüksek olarak algılamaktadır.

Tablo 6.

Katılımcıların Sahip oldukları Çocuk Sayısının Frekans ve Yüzdeleri:

Çocuk Sayısı	N	%	Yığılmalı %
Tek çocuk	124	49.2	49.2
Birden fazla	128	50.8	100
Toplam	252	100	

Tablo 4.1.4 incelendiğinde katılımcıların çocuk sayısının frekans ve yüzdeleri görülmektedir. Katılımcıların 124'ü (%49.2) tek çocuk sahibi iken 128'i (%50.8) birden fazla çocuk sahibidir.

Tablo 7.

Annenin Yaşı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

	N	%	Yığılmalı %
20-30 yaş	82	40.1	40.1
31 ve üzeri	122	59.9	100
Toplam	204	100	

Annenin yaş durumuna ait frekans ve yüzdelerin görüldüğü Tablo 4.1.5 incelendiğinde çalışmaya katılan annelerin 82'sinin (%40.1) 20- 30 yaş aralığında olduğu ve 122'sinin (%59.9) ise 31 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 8.

Babanın Yaşı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

	N	%	Yığılmalı %
20-30 yaş	64	42.2	42.2
31 ve üzeri	88	57.8	100
Toplam	152	100	

Babanın yaş durumuna ait frekans ve yüzdelerin görüldüğü Tablo 4.1.6 incelendiğinde çalışmaya katılan babaların 64'ünün (%42.2) 20- 30 yaş aralığında olduğu ve 88'inin (%57.8) ise 31 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 9.

Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

Eğitim Durumu	N	%	Yığılmalı %
Okur yazar	2	0.9	0.9
İlkokul	13	6.4	7.3
Ortaokul	36	17.6	24.0
Lise	81	39.7	63.7
Önlisans	12	5.9	69.6
Lisans	53	25.9	96.6
Yüksek Lisans	7	3.4	100
Toplam	204	100	

Tabloda 4.1.7'de çalışmaya katılan annelerden 2'si (%0.9) okur-yazar, 13'ü (%6.4) ilkokul,36'sı (%17.6) ortaokul, 81'i (%39.7) lise, 12'si (%5.9) ön lisans, 53'ü (%25.9) lisans ve 7'si (%3.4) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 10.

Annenin Eğitim Süresine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

Eğitim Süresi	N	%	Yığılmalı %
0-11 yıl	132	64.7	64.7
11 yıl üzeri	72	35.3	100
Toplam	204	100	

Tablo 4.1.8’de çalışmaya katılan annelerin eğitim süresi görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcı annelerin 132’sinin (%64.7) 0-11 yıl arası ve 72’sinin ise (%35.3) 11 yıl ve üzeri eğitim süreleri olduğu görülmektedir.

Tablo 11.

Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

Eğitim Durumu	N	%	Yığılmalı %
Okur yazar	1	0.6	0.6
İlkokul	8	5.3	5.9
Ortaokul	16	10.5	16.4
Lise	46	30.2	46.6
Önlisans	27	17.7	64.3
Lisans	40	26.3	90.6
Yüksek Lisans	14	9.4	100
Toplam	152	100	

Tabloda 4.1.9’da çalışmaya katılan babalardan 1’i (%0.6) okur-yazar, 8’i (%5.3) ilkokul, 16’sı (%10.5) ortaokul, 46’sı (%30.2) lise, 27’si (%17.7) ön lisans, 40’ı (%26.3) lisans ve 14’ü (%9.4) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 12.

Babanın Eğitim Süresine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri:

Eğitim Süresi	N	%	Yığılmalı %
0-11 yıl	75	49.3	49.3
11 yıl üzeri	77	50.7	100
Toplam	152	100	

Tablo 4.1.10’da çalışmaya katılan babaların eğitim süresi görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcı babaların 75’inin (%49.3) 0-11 yıl arası ve 77’sinin ise (%50.7) 11 yıl ve üzeri eğitim süreleri olduğu görülmektedir.

Tablo 13.

Annenin Çalışma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	N	%	Yığılmalı %
Çalışıyor	86	42.1	42.1
Çalışmıyor	118	57.9	100
Toplam	204	100	

Tablo 4.1.11’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan annelerden 86’sı (%42.1) çalışmakta olup annelerden 118’inin (%57.9) herhangi bir işte çalışmamakta olduğu görülmektedir.

Tablo 14.

Babanın Çalışma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	N	%	Yığılmalı %
Çalışıyor	142	93.4	93.4
Çalışmıyor	10	6.6	100
Toplam	152	100	

Tablo 4.1.12’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan babalardan 142’si (%93.4) çalışmakta olup annelerden 10’inin (%6.6) ise herhangi bir işte çalışmamakta olduğu görülmektedir.

4.2. Anne Baba Tutumlarına İlişkin Bulgular:

Tablo 15.

Ölçeklerden Alınan Ortalama Puanlar ve Standart Sapmaları:

	Aşırı Kontrol		Demokratik		Sıkı Tutum	
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS
Anne	41.81	14.91	30.77	9.04	36.64	10.55
Baba	40.27	15.88	32.25	8.53	34.82	11.14

Tablo 4.2.1 incelendiğinde çalışmaya katılan anne ve babaların Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar ve standart sapmalar görülmektedir.

Tablo 16.

Ebeveynlerin Cinsiyetleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı	Baba	152	37.12	8.05	-3.87	236	.83
Kontrol	Anne	204	32.81	5.31			
Demokratik	Baba	152	24.03	4.17	1.04	236	.001*
	Anne	204	26.46	4.92			
Sıkı Tutum	Baba	152	34.12	7.34	-.043	236	.071
	Anne	204	33.12	5.34			

* p<.05

Tablo 4.2.2’de görüldüğü üzere, annelerin demokratik boyut puanları ortalaması 26.46 ve standart sapması 4.92 iken babaların demokratik boyut puanları ortalaması 24.03 ve standart sapması 4.17’dir. Anne ve babalar arasında demokratik boyut puanlarına göre anlamlı bir fark vardır ($t = -3.67$, $p<0.5$). Buna göre, anneler, babalardan anlamlı düzeyde daha demokratiktir. Aşırı kontrol ve izin verici alt ölçekleri incelendiğinde iki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 17.

Çocukların Cinsiyetleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı	Kız çocuğu	115	33.65	6.13	-3.68	221	.226
Kontrol	Erkek çocuğu	137	31.92	5.42			
Demokratik	Kız çocuğu	115	27.10	3.80	1.04	221	.322
	Erkek çocuğu	137	25.03	4.03			
Sıkı Tutum	Kız çocuğu	115	29.42	4.90	-1.37	221	.096
	Erkek çocuğu	137	30.01	4.71			

* p<.05

Tablo 4.2.3'te çocukların cinsiyetine göre Aile Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından alınan puanların ortalamalarının karşılaştırıldığı t Testi analiz sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutlarının hiç biri çocuğun cinsiyeti açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Tablo 18.

Katılımcıların Ekonomik Durum Algısı İle Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları:

		N	Ort	SS	Sd	F	P
Aşırı Kontrol	Düşük	84	27.63	4.12	229	5.03	.821
	Orta	110	30.21	3.98			
	İyi	160	28.93	3.04			
Demokratik	Düşük	84	25.81	4.33	229	-3.91	.054
	Orta	110	20.16	5.01			
	İyi	160	24.88	3.52			
Sıkı Tutum	Düşük	84	31.12	3.91	229	2.04	.098
	Orta	110	30.55	4.07			
	İyi	160	29.31	4.27			

Tablo 4.2.4'te katılımcıların ekonomik durum algısı ile Aile Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından alınan puanların ortalamalarının karşılaştırıldığı Tek Yönlü Varsayms Analizi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutlarının hiç biri algılanan ekonomik durum açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Tablo 19.

Çocuk Sayısı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı Kontrol	Tek çocuk	124	40.56	6.71	2.63	354	.158
	Birden fazla	128	36.92	7.32			
Demokratik	Tek çocuk	124	30.66	4.87	-.042	354	.032*
	Birden fazla	128	28.51	4.19			
Sıkı Tutum	Tek çocuk	124	37.45	6.83	1.53	354	.096
	Birden fazla	128	34.98	5.68			

* p<.05

Tablo 4.2.5 incelendiğinde katılımcıların çocuk sayısı ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların incelendiği t testi analizi görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre demokratik alt ölçeğinden alınan puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t = -.042, p < .05$). Bu sonuca göre tek çocuk sahibi olan ebeveynlerin birden fazla çocuk sahibi olan ebeveynlere göre daha demokratik tutum alt ölçeğinden istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Tablo incelendiğinde sıkı tutum ve aşırı kontrol alt boyutlarından alınan puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedirler.

Tablo 20.

Annenin Yaşı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Yaş	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı	20-30 yaş	82	44.78	7.26	4.27	354	.007*
Kontrol	31 ve üzeri	122	41.51	6.02			
Demokratik	20-30 yaş	82	31.10	6.43	2.53	354	.001*
	31 ve üzeri	122	33.64	5.04			
Sıkı Tutum	20-30 yaş	82	38.29	7.44	4.01	354	.009
	31 ve üzeri	122	34.56	7.18			

* $p < .05$

Tablo 4.2.6 incelendiğinde çalışmaya katılan annelerin yaşı ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların incelendiği t testi analizi görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre aşırı kontrol ($t = 4.2, p < .05$) ve demokratik tutum ($t = 2.53, p < .05$) alt ölçeklerinden alınan puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde; 20-30 yaş aralığındaki annelerin 31 ve üzeri yaşta annelere göre aşırı kontrol alt ölçeğinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek puan aldıkları söylenebilir. Ayrıca 31 ve üzeri yaşta olan annelerin, 20-30 yaş aralığında olan annelere göre demokratik tutum alt ölçeğinden aldıkları puanlar da istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 21.

Babanın Yaşı ile Aile tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Yaş	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı Kontrol	20-30 yaş	64	31.82	7.26	-1.04	354	.081
	31 ve üzeri	88	30.96	6.92			
Demokratik	20-30 yaş	64	27.11	6.43	-2.19	354	.006*
	31 ve üzeri	88	30.92	5.04			
Sıkı Tutum	20-30 yaş	64	35.88	7.44	1.93	354	.109
	31 ve üzeri	88	34.53	7.18			

*p<.05

Tablo 4.2.7 incelendiğinde katılımcıların çocuk sayısı ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların incelendiği t testi analizi görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre aşırı kontrol alt ölçeğinden alınan puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t = -2.19$, $p < .05$). Bu sonuca göre 31 yaşından büyük olan babaların 20-30 yaş aralığındaki babalara göre demokratik tutum alt ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları söylenebilir. Bir başka deyişle 31 yaş ve üzeri olan babalar, 20-30 yaş aralığındaki babalara göre daha demokratik tutum sergilemektedirler. Tablo incelendiğinde sıkı tutum ve aşırı kontrol alt boyutlarından alınan puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedirler.

Tablo 22.

Annenin Eğitim Süresi ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

		N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı Kontrol	0-11 yıl	132	44.91	8.04	-3.72	354	.001*
	11 yıl üzeri	72	41.12	6.92			
Demokratik	0-11 yıl	132	30.07	5.76	.035	354	.006*
	11 yıl üzeri	72	33.75	5.42			
Sıkı Tutum	0-11 yıl	132	32.52	5.06	-.91	354	.726
	11 yıl üzeri	72	36.47	6.16			

*p<.05

Tablo 4.2.8 incelendiğinde annenin eğitim süresi ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların incelendiği t testi analizi görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre aşırı kontrol ($t = -3.72$, $p < .05$), demokratik tutum ($t = .035$, $p < .05$) alt ölçeklerinden alınan puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuca göre katılımcı annelerden yüksek eğitim düzeyi olanlar demokratik tutum alt ölçeklerinden aldıkları puanlar düşük eğitim düzeyindeki annelerin aldıkları puanlara göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksektir. Ayrıca düşük eğitim süresine sahip olan annelerin yüksek eğitim süresine sahip olan annelere göre aşırı koruyucu alt ölçeğinden aldıkları puanlar da istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 23.

Babanın Eğitim Süresi ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Yaş	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı Kontrol	0-11 yıl	75	45.17	7.71	-.082	152	.098
	11 yıl üzeri	77	40.82	7.08			
Demokratik	0-11 yıl	75	29.72	6.10	2.25	152	.001*
	11 yıl üzeri	77	32.14	5.42			
Sıkı Tutum	0-11 yıl	75	32.52	6.93	1.16	152	.827
	11 yıl üzeri	77	36.47	7.81			

* $p < .05$

Tablo 4.2.9 incelendiğinde babanın eğitim süresi ile ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların incelendiği t testi analizi görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre demokratik tutum ($t = 2.25$, $p < .05$) alt ölçeğinden alınan puanların istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuca göre katılımcı babalardan yüksek eğitim düzeyi olanlar demokratik tutum alt ölçeğinden aldıkları puanlar düşük eğitim düzeyindeki babaların aldıkları puanlara göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 24.

Annenin Çalışma Durumu ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırıldığı T testi Sonuçları

	Yaş	N	X	SS	t	Sd	P
Aşırı	Çalışıyor	86	32.19	7.72	1.33	354	.182
Kontrol	Çalışmıyor	118	33.82	6.55			
Demokratik	Çalışıyor	86	26.54	6.10	-.054	354	.771
	Çalışmıyor	118	26.07	5.42			
Sıkı Tutum	Çalışıyor	86	33.91	6.93	3.02	354	.088
	Çalışmıyor	118	34.10	7.81			

*p<.05

Tablo 4.2.10'da annenin çalışma durumunun aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumu ölçeği alt boyutlarına göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan t testi analiz sonuçları görülmektedir. Tablo incelendiğinde annenin çalışma durumunun alınan ölçek puanlarına göre farklılaşmadığı görülmektedir.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu çalışmada Diyarbakır ilindeki 2-4 yaş arası çocuk sahibi olan ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda anne ve babaların sosyo-demografik özellikleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği'nin alt boyutları incelenmiştir.

5.1. Demografik Bilgiler ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeğine (PARI) İlişkin Sonuçlar :

Araştırmada ebeveynlerin cinsiyetleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarında Aşırı kontrol ve Sıkı Tutum alt boyutlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği ancak demokratik tutum alt boyutunun cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Analiz sonucunda bu alt ölçekten annelerin aldıkları ortalama puanlar ($X = 26.46$, $SS = 4.92$) babaların aldıkları ortalama puanlara ($X = 24.03$, $SS = 4.17$) göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Bir başka deyişle anneler babalara göre daha çok demokratik tutum sergilemektedirler.

Literatür incelendiğinde elde edilen bu sonucu destekleyen araştırmalar olduğu görülmektedir. Demir ve Şendil (2008), geliştirmiş oldukları Ebeveyn Tutum Ölçeği ile 2-6 yaş arasındaki çocukların ebeveynleri ile yapmış oldukları çalışmada annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergilediklerini bulgulamışlardır. Benzer şekilde Özyürek ve Şahin (2005), okul öncesi dönemde çocukları olan aileler ile yapmış oldukları çalışmada annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergilediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Özyürek ve Şahin, annelerin babalara göre çocuğuyla daha fazla özdeşim kurduğunu ifade etmişlerdir. Savran ve Kuşin (1995), Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği kullandıkları çalışmalarında, babaların baskı-disipline dayalı çocuk eğitimini kendi babalarından daha az benimsemelerine rağmen demokratik tutumlarının bu durumdan etkilenmediğini ortaya koymuşlardır.

Bu çalışmanın sonucunda annelerin babalara göre daha demokratik bir tutum sergilemesi içinde yaşadığımız toplumun kültürel yapısı ile açıklanabilir. Toplumumuzda babaların otorite figürü olarak görülmesinden dolayı daha otoriter

tutum sergiledikleri şekilden açıklanabilir. Annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergilemesi bu şekilde açıklanabilir.

Çalışmanın bir diğer sonucunda çocuğun cinsiyeti ile ebeveyn tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Analiz sonuçlarında çocuğun cinsiyeti ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar karşılaştırılmıştır ve hiçbir alt boyutta anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde bu sonuca benzer araştırma sonuçları olduğu görülmektedir. Demir ve Şendil (2008), yapmış oldukları çalışmada ebeveyn tutumlarının çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Yine bir başka çalışmada Sunar (2002) 3 nesilden almış olduğu ölçümler sonucunda ebeveynlerin kız ve erkek çocuklarına eşitlikçi bir davranış sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların ekonomik algıları ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırıldığı analiz sonucunda; alt boyutların hiç biri algılanan ekonomik durum açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durum ebeveynlik tutumlarının algılanan ekonomik durum ile ilgili olmadığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde Derya (2017), yapmış olduğu çalışma sonucunda gelir düzeyi yüksek annelerin daha az aşırı koruyucu olduğu sonucuna varmıştır. Derya, gelir düzeyi yüksek annelerin aşırı kontrol tutumlarının daha az olmasının nedeninin yüksek gelire sahip annelerin çocuklarının sosyal imkanlardan daha fazla yararlanma olanağı bulmaları ve bununla birlikte olarak çocukların yaşadıkları deneyimler sonucunda daha özgür davranmaları, daha fazla sorumluluk almaları ve yapmaları gereken şeyleri annelerinden beklememeleri olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yazar, gelir düzeyi yüksek ebeveynlerin, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alma, bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha kolay yararlanma gibi nedenlerden dolayı aşırı kontrolcü tutumlarının azaldığını ifade etmiştir.

Son olarak ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısı ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda tek çocuk sahibi olan ebeveynlerin ($X = 30.66$, $SS = 4.87$) birden fazla çocuğu olan ebeveynlere ($X = 28.51$, $SS = 4.19$) göre daha demokratik tutum sergiledikleri görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu sonuca benzer çalışmalar olduğu görülmektedir (Demir ve Şendil, 2008). Bu sonuç büyük olasılıkla ebeveynlerin tek çocuk sahibi olmaları durumunda çocuk yetiştirmede daha olumlu davranışlar sergilemeleri, çocukları ile daha kaliteli zaman geçirmeleri ve onlarla daha iyi ilişki

kurmalarına bağlanabilir. Ebeveynlerin birden çok çocuk sahibi olması durumunda çocuklara maddi ve manevi olarak bu yatırımı yapabilme olanaklarından ve çocuklarının yetişmesine etki eden bir çok faktörle (kardeşler arasındaki etkileşimde yaşanan olası çatışmalar gibi) başa çıkabilme becerilerinden yoksun olabilecekleri düşünülmektedir.

5.2. Annelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması:

Annelerin çeşitli sosyo-demografik özellikleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırıldığı bu bölümde ilk olarak annenin yaşının alt boyutlar açısından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Analiz sonucunda 31 yaş ve üzeri annelerin ($X = 33.64$, $SS = 6.43$) 20-30 yaş aralığındaki annelere ($X = 31.10$, $SS = 5.04$) göre daha demokratik bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Ayrıca 20-30 yaş aralığındaki annelerin ($X = 44.78$, $SS = 7.26$) 31 yaş ve üzeri annelere göre ($X = 41.51$, $SS = 6.02$) daha aşırı kontrolcü tutum sergiledikleri görülmektedir. Literatürde bu konu ile ilgili farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Şanlı (2007) annelerden en düşük düzeyde kontrol uygulayanların en genç anneler olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Kaya (2010) yaptığı araştırmasında bu sonucu desteklemekte olup anne babanın yaşının yükseldikçe aşırı koruyucu tutumunun azaldığını gözlemiştir. Araştırma sonucundan farklı olarak Özyürek (2004) araştırmasında anne baba tutumlarının yaşlarına bağlı olarak değişmediği vurgulamaktadır. Anne yaşlarının yükseldikçe çocuklarına karşı daha hoşgörülü oldukları söylenebilir.

Annenin eğitim süresi ile ölçeğin alt boyutları karşılaştırıldığında daha çok eğitim süresi olan annelerin ($X = 41.12$, $SS = 6.92$) daha az eğitim süresi olan annelere göre ($X = 44.91$, $SS = 8.04$) aşırı kontrol alt boyutlarından daha düşük puanlar aldıkları görülmektedir. Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında; Özben ve Argun (2002) anne ve babaların, Özyürek (2004) ve Şanlı (2007) annelerin, Kaya (2010) ve Durmuş (2006) ise annelerin aşırı koruyucu tutumunun ilkökul ve ortaokul mezunu olanlarda daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Şanlı ve Öztürk (2012) yapmış oldukları çalışmada annelerin öğrenim durumlarının “Aşırı koruyucu” ve “Sıkı disiplin” tutumlarında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışma sonucunda düşük eğitim seviyesindeki annelerin daha koruyucu ve daha disiplinli olduğu belirtilmiştir. Sak ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan bir çalışmada ise annelerin öğrenim durumlarının

demokratik tutumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı Otoriter, aşırı koruyucu tutumları ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum çocuk bakımında annelerin daha fazla ilgili olmaları ve çocukların babayı otorite olarak görmesi ile annenin belirli stratejileri kullanmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca eğitim süresi fazla olan annelerin ($X = 33.75$, $SS = 5.42$) eğitim seviyesi düşük annelere ($X = 30.07$, $SS = 5.76$) göre daha demokratik tutum sergiledikleri görülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde annelerin eğitim düzeyi arttıkça çocuklarına karşı daha demokratik bir tutum sergilediklerini göstermektedir (Yalkın, 1994; Şendoğdu, 2000; Özyürek ve Poyraz, 2005). İnceoğlu, Erkman ve Aytar (Akt.: Özeri,1995), yapmış oldukları çalışmada Türkiye’de yaşayan ve öğrenim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin, yurtdışında yaşayan ve sonrasında Türkiye’ye yerleşen düşük eğitim seviyesindeki ebeveynlere göre çocuklarına karşı daha demokratik tutum sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Bu sonucun araştırma bulgularını desteklediği, öğrenim düzeyi arttıkça annelerin daha demokratik tutum sergiledikleri ve geleneksel yapıdan daha az etkilendikleri düşünülmektedir.

Annelerin çalışma durumu ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırıldığı sonuçlar incelendiğinde annenin çalışma durumunun ebeveynlik tutumun etkilemediği görülmektedir. Dursun (2010), okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynleri ile yapmış olduğu çalışmada çalışan annelerin çalışmayan annelere göre daha kontrol odaklı olduğunu ifade etmiştir. Özben ve Argun (2002) ise herhangi bir işte çalışmayan annelerin aşırı kontrolcü tutumunun daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Özyürek (2004) çalışmasında çalışmayan annelerin çalışan annelere göre daha koruyucu tutum sergilediklerini bulmuştur. Özyürek ve Şahin (2005) yapmış oldukları çalışma sonucunda çalışmayan annelerin çalışan annelere oranla daha koruyucu bir tutuma sahip olduklarını bulmuşlardır. Bununla birlikte Bornstein ve Zlotnik (2008) araştırmalarında çalışan annelerin çalışmayan annelere göre daha demokratik olduğu ve daha az stresli davranışlar gösterdiklerini belirtmişlerdir.

5.3. Babaların Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması:

Babaların çeşitli sosyo-demografik özellikleri ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırıldığı bu bölümde ilk olarak babanın yaşının alt boyutlar açısından farklılaşıp farklılaşmadığı

incelenmiştir. Analiz sonucunda 31 yaş ve üzeri babaların ($X = 30.92$, $SS = 5.04$) 20-30 yaş aralığındaki babalara ($X = 27.11$, $SS = 6.43$) göre daha demokratik bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Literatürde bu konu ile ilgili farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Şendoğdu (2000), yaşı genç olan babaların daha ileriki yaştaki babalara göre daha az baskıcı olduklarını ve daha az disiplin uyguladıklarını belirtmiştir. Özyürek (2004) ise araştırmasında anne baba tutumlarının yaşlarına bağlı olarak değişmediği vurgulamaktadır. Kaya (2010) yaptığı araştırmasında mevcut çalışmanın sonucu desteklemekte olup babanın yaşının yükseldikçe aşırı koruyucu tutumunun azaldığını ve demokratik tutumun arttığını gözlemiştir. Babaların ileriki yaşlarda çocuklarına karşı daha hoşgörölü davrandıkları ve daha demokratik bir tutum içinde oldukları söylenebilir. Bu durum yaş ilerledikçe ebeveynlik rollerinin oturması ile ilişkili olabilir.

Babanın eğitim süresi ile ölçeğin alt boyutları karşılaştırıldığında daha çok eğitim süresi olan babaların ($X = 32.14$, $SS = 5.42$) demokratik alt boyutlarından daha az eğitim süresi olan babalara ($X = 29.72$, $SS = 6.10$) göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Bu durum annenin eğitim süresi ile ilgili sonuçlara benzerdir. Ebeveynlerin demokratik davranışlarının eğitim süresi ile birlikte artması, Rutter'in (Akt. Demir ve Şendil, 2007) yaptığı çalışmanın sonucu ile paraleldir. Rutter'in çalışmasında eğitim süresinin uzunluğunun ebeveynin destekleyici ve ahenkli ebeveyn çocuk ilişkisi ile bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Bu sonuca benzer bir şekilde Mızrakçı (1994) ebeveynlerin eğitim süresi ile demokratik tutum sergileme arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Bulguların, araştırma bulgularını desteklediği, öğrenim düzeyi arttıkça ebeveyn tutumlarının olumlu yönde değişikliğe uğradığı ve geleneksel tutumlardan daha az etkilendiği düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

2-4 yaş arasındaki çocukların ebeveyn tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada;

- 1- Annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- 2- Ebeveyn tutumları çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmamıştır.
- 3- Ebeveyn tutumları algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşmamıştır.
- 4- Tek çocuk sahibi olan ebeveynler birden fazla çocuğu olan ebeveynlere göre daha demokratik tutum sergilerler.
- 5- Genç anneler, yaşı daha ileri olan annelere göre daha kontrolcü tutum sergilerler.
- 6- Eğitim seviyesi daha düşük olan daha kontrolçüdürler ve çocuklarına daha sıkı disiplin uygularlar.
- 7- Ebeveynlik tutumları annenin çalışma durumuna göre farklılaşmamıştır.
- 8- Babalar yaş ilerledikçe daha demokratik tutum sergilerler.
- 9- Eğitim süresi yükseldikçe babalar daha demokratik tutum sergilerler.

6.2. Öneriler

1. Çalışmada öncelikle ebeveynlerin kendilerinden bilgi alınmış olması çalışmanın bir sınırlılığıdır. Çünkü kişilerin öz bildirim ölçeklerinde sosyal istenirliği göz önünde bulundurması cevaplarını etkilemiş olabilir. Bu nedenle yapılacak çalışmalarda ebeveyn çocuk ilişkisinin gözlemlenmesinin daha etkili sonuçlara götüreceği düşünülmektedir.
2. Çalışanın sonuçları doğrultusunda aile içinde çocuğa karşı sergilenen demokratik tutumun arttırılması için seminer ve panellerin düzenlenmesi önerilebilir.
3. Özellikle düşük eğitilmiş ailelerin çocuklarına karşı daha demokratik tutum sergilemesi için eğitim verilmesi açısından hedef grup seçilmesi önerilebilir.

4. Ebeveyn tutumlarını etkileyen diğer faktörlerin de öğrenilmesi için nitel yöntemler ile başka çalışmaların yapılması önerilebilir.
5. Bu araştırma Diyarbakır İl merkezinden seçilen örneklem grubu ile çalışılmıştır. Türkiye'nin farklı illerine ya da farklı yerleşim birimlerine göre daha geniş örneklemlere uygulanarak elde edilebilecek çalışmaların bu konunun anlaşılmasında daha aydınlatıcı olabileceği düşünülmektedir.

7. KAYNAKÇA

- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Akbaba, S. (1988). Ana-baba tutumlarının bazı kişilik özellikleri üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child development*, 76(6), 1144-1159.
- Arnold, D. S., O'leary, S. G., Wolff, L. S., & Acker, M. M. (1993). The Parenting Scale: a measure of dysfunctional parenting in discipline situations. *Psychological assessment*, 5(2), 137.
- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1).
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development*.
- Bakhla, A. K., Sinha, P., Sharan, R., Binay, Y., Verma, V., & Chaudhury, S. (2013). Anxiety in school students: Role of parenting and gender. *Industrial psychiatry journal*, 22(2), 131.
- Balat, G. U. (2010). İlköğretime başlayan çocukların anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının okul öncesi eğitimden yararlanma düzeylerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 32(143).
- Baldwin, A. L., Baldwin, C., Cole, R. E., Rolf, J., Masten, A. S., Cicchetti, D., ... & Weintraub, S. (1990). Risk and protective factors in the development of psychopathology. *Risk and protective factors in the development of psychopathology*.
- Başal, H. A., Kahraman, P. B., Derman, M. T., Kahraman, Ö., & Sümer, H. (2014). 'Otoriter' ve 'Demokratik' Tutuma Sahip Ebeveynleri Olan 5-6 Yaş Çocuklarının Evcilik Oyunlarında Üstlendikleri Roller. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 384-409.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child development*, 887-907.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, 4(1p2).

- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic psychology monographs*.
- Baumrind, D. (2005). Patterns of parental authority and adolescent autonomy. *New directions for child and adolescent development*, 2005(108), 61-69.
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., & Owens, E. B. (2010). Effects of preschool parents' power assertive patterns and practices on adolescent development. *Parenting: Science and Practice*, 10(3), 157-201.
- Begde, Z., & Özyürek, A. (2016). Öğretmen ve anne-baba tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 204-232.
- Bilal, G. (1984). Demokratik ve otoriter olarak algılanan ana-baba tutumlarının çocukların uyum düzeylerine etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bornstein, M. H., & Zlotnik, D. (2008). Parenting styles and their effects. *Encyclopedia of Infant and Early Childhood Development*, 496-509
- Brack, G., Gay, M. F., & Matheny, K. B. (1993). Relationships between attachment and coping resources among late adolescents. *Journal of College Student Development*, 34(3), 212- 215.
- Can, G. (1986). Lise öğrencilerinin benlik tasarım düzeylerini etkileyen bazı etmenler. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çakır, T. (2004). Çocukta Dil Gelişimi Ve Kuramsal Yaklaşımlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7).
- Çıkrıkçı, S. (1999). Ankara il merkezinde resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Demir, E. K., & Şendil, G. (2007). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, E. K., & Şendil, G. (2008). Parent Attitude Scale (PAS). *Turkish Psychology Bulletin*, 11(21), 15-25.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2014). Alt Ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(2), 384-409.

- Derya, A. (2017). Anasınıfına Devam Eden Çocukların Annelerinin Anne Tutumlarının İncelenmesi (Çorum İli Örneği), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı 1, Haziran 2017, ss. 145
- Dubow, E.; Huesman, L. (1987), "Childhood Correlates of Adult Ego Development" Child Development 58, 800-69.
- Dursun, A. (2010). *Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Durmus, R. (2006). 3-6 yas arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Easterbrooks, M. A., Bureau, J. F., & Lyons-Ruth, K. (2012). Developmental correlates and predictors of emotional availability in mother-child interaction: A longitudinal study from infancy to middle childhood. *Development and psychopathology*, 24(1), 65-78.
- Ekşi, A. (1999). Ben Hasta Değilim. Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara
- Eldeleklioğlu, J. (1996). "Karar Strejileri ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki," Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erikson E. (2014) *İnsanın 8 Evresi* (Çev. Akkaya, G). Okyanus Yayınları, İstanbul.
- Erkan, S. (1986). Ana-babalarını demokratik, otoriter ve ilgisiz olarak algılayan bireylerin benlik-kavramları ile ideal benlik kavramlarının bağdaşım dereceleri arasındaki farklar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gençtanırım, D. (2015). Ergen İntiharlarının Önlenmesi: Ekolojik Bakış Açısı. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 151-164.
- Girgin, G. (2010). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Programı Yüksek Lisans Tezi.
- Gordon, T., Aksay, E., & Özkan, B. (1993). EÖE: etkili öğretmenlik eğitimi. YA-PA Yayınları, İstanbul.

- Gülay, H., & Önder, A. (2011). Annelerin tutumlarına göre 5-6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal uyum düzeyleri. *Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 89-105.
- Grusec, J. E. (2002). Parental socialization and children's acquisition of values. *Handbook of parenting*, 5, 143-167.
- Hart, C. H., & Robinson, C. C. (1994). Comparative study of maternal and paternal disciplinary strategies. *Psychological Reports*, 74(2), 495-498.
- Hibbard, D. R., & Walton, G. E. (2014). Exploring the development of perfectionism: The influence of parenting style and gender. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 42(2), 269-278.
- İkiz, S. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Aydın
- Kaya, A. (2003). "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı ve Yordayıcı Bazı Değişkenler". VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kaya, A. (2010). İlköğretim öğrencilerinin anne-babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının kişilik özelliklerine göre değişkenliğinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Kaya, A., Bozaslan, H., & Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 208-225
- Kenny EM, Gallagher LA (2002) Instrumental and social/relational correlates of perceived maternal and paternal attachment in adolescence. *J Adolesc*; 25: 203–219
- Kırkincioğlu, M. (1995). *Çocuk Ruh Sağlığı*, Esin Yayınevi, İstanbul
- Kircaali-Iftar, G. (2005). How do Turkish mothers discipline children? An analysis from a behavioural perspective. *Child: Care, Health and Development*, 31(2), 193-201.
- Kulaksızoğlu, A. (2002). *Ergenlik psikolojisi*, (5. Basım). *Remzi Kitabevi, İstanbul*.
- Kuzgun, Y. (1991). Öğrencilerin öğretmenlerden bekledikleri ve gözledikleri davranışlar. *Eğitimde Arayışlar*, 1.

- Kuzucu, Y. (2016). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35).
- Le Compte, G., LeCompte, A., & Özer, S. (1978). Üç sosyoekonomik düzeyde Ankaralı annelerin çocuk yetiştirme tutumları: Bir ölçek uyarlaması. *Psikoloji Dergisi*, 1(1), 5-8.
- Maccoby, E. E. (2002). Gender and group process: A developmental perspective. *Current directions in psychological science*, 11(2), 54-58.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. *Handbook of child psychology: formerly Carmichael's Manual of child psychology*/Paul H. Mussen, editor.
- Mızrakçı, Ş. (1994). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin algıları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Navaro, L. (1989). Aşırı koruyuculuğun çocuk eğitime etkileri. 6. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, 121-125, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Ocakçı, A., Ayyıldız, T., & Kulakçı, H. (2006). Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin sosyoekonomik düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisi. Retrieved July, 15, 2007.
- Olçay, O. (2008). Bazı kişisel ve ailesel değişkenlere göre okulöncesi dönemdeki çocukların sosyal yetenekleri ve problem davranışlarının analizi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Özben, Ş., & Argun, Y. (2002). Okul öncesi çocukların anne-babalarının çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili değişkenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14
- Özeri, Z. N. (1994). okulöncesi dönemde ahlak gelişimi ve eğitimi (annenin çocuk yetiştirme tutumlarının beş yaş çocuğunun adalet gelişimine etkisinin araştırılması). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Öztürk, İ. (1990). Anne-Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

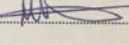

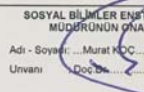
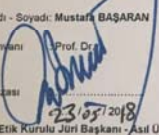
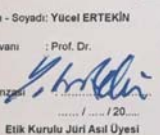
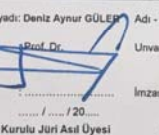
- Özyürek, A. (2004). Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Özyürek, A., & Şahin, F. T. (2005). 5 ve 6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(2).
- Özyürek, A., & Şahin, F. T. (2016). Anne-baba olmak ve anne-babaların çocuk yetiştirme tutumları. Pegem Atıf İndeksi, 41-57.
- Parke, R. D. (1974). Rules, roles, and resistance to deviation: Recent advances in punishment, discipline, and self-control. In Minnesota symposium on child psychology (Vol. 8, pp. 111-143). University of Minnesota Press Minneapolis.
- Parke, R. D., Coltrane, S., Duffy, S., Buriel, R., Dennis, J., Powers, J., ... & Widaman, K. F. (2004). Economic stress, parenting, and child adjustment in Mexican American and European American families. *Child development*, 75(6), 1632-1656.
- Polat, S. (1986). Ana-baba tutumlarının çocukların öğrenilmiş çaresizlik düzeyine etkisi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi.
- Renken, B., Egeland, B., Marvinney, D., Mangelsdorf, S., & Sroufe, L. A. (1989). Early childhood antecedents of aggression and passive-withdrawal in early elementary school. *Journal of personality*, 57(2), 257-281.
- Rothbaum, F., & Weisz, J. R. (1994). Parental caregiving and child externalizing behavior in nonclinical samples: A meta-analysis. *Psychological bulletin*, 116(1), 55.
- Russell, A., Aloa, V., Feder, T., Glover, A., Miller, H., & Palmer, G. (1998). Sex-based differences in parenting styles in a sample with preschool children. *Australian Journal of Psychology*, 50(2), 89-99.
- Sak, R., Sak, İ. Ş., Atlı, S., & Şahin, B. (2015). Okul Öncesi Dönem: Anne Baba Tutumları. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(3).
- Savran, C., & Kuşin, İ. (1995). Ana-babalar ile Onların Ana-Babaları Arasındaki Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutum İlişkileri, 10. *Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayın, İstanbul.*
- Seçer, Z., Hakan, S., & Olcay, O. (2006). Anne Tutumlarına Göre Okul öncesi dönemdeki Çocukların Ahlakive Sosyal Kural Bilgilerinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Dergisi, (16), 539-557.

- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sertelin, Ç. (2003). Ebeveyn tutumlarının sosyo-kültürel yapı ve aile fonksiyonları ile ilişkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Solmuş, T. (2010). *Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi-Türkiye Bağlanma El Kitabı*. Sistem Yayıncılık: İstanbul
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), 42-59.
- Sunar, D. (2002). Change and continuity in the Turkish middle class family. *Autonomy and dependence in family: Turkey and Sweden in critical perspective*, 217-238.
- şanlı, D. (2007). An analysis of the factors affecting mothers’ child rearing attitudes. Unpublished master thesis. Dokuz Eylül University, Izmir, Turkey
- şendil, G. (2003). Çocuk, ergen ve anne baba. *İstanbul: Çantay Yayınları*.
- şendoğdu, M. C. (2000). Anaokuluna devam eden 5-6 yaş çocuklarının anne-babalarını algılamaları ile anne babaların kendi tutumlarını algılamaları arasındaki ilişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. Çev. Edt. M. Baloğlu). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Towe-Goodman, N. R., ve Teti, D. M. (2008). Power assertive discipline, maternal emotional involvement, and child adjustment. *Journal of Family Psychology*, 22, 648–651.
- Yalkın, S. (1994). Prenatal expectancies of developmental time-tables child-rearing attitudes and actual child development. Master of Arts., İstanbul, Boğaziçi University.
- Yağmurlu, B., Sanson, A., & Köymen, S. B. (2005). Ebeveynlerin ve Çocuk Mizacının Olumlu Sosyal Davranış Gelişimine Etkileri: Zihin Kuramının Belirleyici Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55), 1.
- Yavuzer, H. (2008). *Çocuğunuzun İlk Altı Yılı, Remzi Kitabevi, İstanbul*.
- Yavuzer, H. (2010). *Ana-baba ve çocuk: ailede çocuk eğitimi*. Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, Y. (2007). Anne-baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarışı ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn tutumları ve saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4), 131-150.
- Yörükoğlu, A. (1978). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Yurdusen, S. (2004). The Effects of mother's parental attitudes on their preschool children's internalizing and externalizing behavior problems: The mediator role of mothers' psychological adjustment. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zahn-Waxler, C., Iannotti, R., & Chapman, M. (1982). Peers and prosocial development. In *Peer relationships and social skills in childhood* (pp. 133-162). Springer, New York, NY.

8. EKLER

8.1. Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C. ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	19045821358
ADI VE SOYADI	MAHMUT KURTTTEKİN
ÖĞRENCİ NO	201610034
TEL. NO / LARI	5442356878
E - MAİL ADRESLERİ	Mahmutkurttekin@gmail.com
ANA BİLİM DALI	Sosyal Bilimler Enstitüsü
PROGRAM ADI	Yüksek Lisans(Tezli)
BİLİM DALININ ADI	PSİKOLOJİ
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	
İSTEKTE BULUNDUĞU DÖNEME AIT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2017/2018 yılı Güz Dönemi Kaydımı yeniledim.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	2-4 Yaş Grubunda Çocukları Olan Ailelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu
TEZİN AMACI	Bu araştırma ile 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarını ölçmektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Bu araştırmanın amacı 2-4 yaş grubunda çocukları olan ailelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Diyarbakır ilinde 2-4 yaş grubunda çocukları olan aileler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve anne baba tutumlarını ölçmek için "Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği(PARÖ)" kullanılmıştır. Araştırmada toplanan veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER / KURUMLARIN ADLARI	2-4 yaş grubunda çocukları olan ebeveynlere seçilerek rastgele yapılan saha çalışması.
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AIT BİLGİLER (KURUMUN ADI - ŞUBESİ / MÜDÜRLÜĞÜ - İL - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ ÖLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KOKULLARDA/ HANGİ GRUPLAR KİMLERİNE UYGULANACAK/ GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AIT ANKETLERİNİ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAKI	Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADETİSA/TAFA OLUMLARINA AIT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1)Kişisel Bilgi Formu 2)Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği
Mahmut KURTTTEKİN	ÖĞRENCİNİN İMZASI:
	23/05/2018
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU	
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.	
2. Anılan konu faaliyet alanı içerisine girmektedir.	
1. TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2. TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)
Adı - Soyadı: Yunus Emre AYNA Unvanı : Yrd.Doç.Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Unvanı : İmzası: / 20.....
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNÜN ONAYI	ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU
Adı - Soyadı: Murat KOC Unvanı : Doç.Dr. İmzası: 	Prof. Dr. Sibel ERTEKİN Adı - Soyadı: Sibel ERTEKİN Unvanı : Prof. Dr. Kurulduğu Yıl: 2017 Kurulduğu Yer: Kat: 5D MNS Plaza Blok Kat: 5/37 Tel: 0322 468 00 80 Seyhan / ADANA Ziyabası V.D. 2018 0606 588 İmzası: / 20.....
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AIT BİLGİLER	
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN Unvanı : Prof. Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN Unvanı : Prof. Dr. İmzası:
Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLEP Unvanı : Prof. Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA Unvanı : Prof. Dr. İmzası: / 20.....
Adı - Soyadı: Mustafa Tervik ODMAN Unvanı : Prof. Dr. İmzası: / 20.....	Adı - Soyadı: Unvanı : İmzası: / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
Adı - Soyadı: Unvanı : İmzası: / 20.....	Adı - Soyadı: Unvanı : İmzası: / 20.....
Etik Kurulu Jüri Yedek Üyesi	Etik Kurulu Jüri Yedek Üyesi
	☐ OY BİRLİĞİ İLE ☒ OY ÇOKLUĞU İLE
	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/ Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince incelenmiş olup, 23/05/2018 - 01/06/2018 tarihleri arasında uygulamak üzere gerekli iznin verilmesi tarafımızca uygundur.
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR.	
EKLENEN: (4.) Sayfa ...Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği..... Ölçeği. (1.) Sayfa Anket. (1.) Sayfa Kişisel Bilgi Formu..... Formları.	
SOBE - 1626	

8.2. Kişisel Bilgi Formu

Sayın anne babalar;

Araştırma için bütün soruların içtenlikle cevaplandırılması çok önemli noktadır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Çocuğunuzun cinsiyeti K () E ()

Ölçeği dolduran kişi Anne () Baba ()

Ekonomik durumunuz

1000-2000 () 2001-3000 () 3001-4000 () 4001-üstü ()

Çocuğın sahip olduğu kardeş sayısı

Kardeşi yok () 1 () 2 () 3 () Daha Fazla ()

Kaçıncı çocuğunuz

İlk () İkinci () Üçüncü () Diğer (.....)

Anne yaş 20-30 ()

31-40 ()

41-50 ()

51-üstü ()

Baba Yaş 20-30 ()

31-40 ()

41-50 ()

51-üstü ()

Anne Eğitim Durumu

Yüksek Lisans ()

Fakülte ()

Önlisans ()

Lise ()

Ortaokul ()

İlkokul ()

Okur Yazar Değil ()

Baba Eğitim Durumu

Yüksek Lisans ()

Fakülte ()

Önlisans ()

Lise ()

Ortaokul ()

İlkokul

Okul Yazar Değil ()

8.2. Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutum Anketi

(KISALTILMIŞ FORMU)

1. Çocuk, yorucu veya zor işlerden korunmalıdır.
2. Anne ve babalar çocuklarını dertlerini anlatmaya teşvik ederler. Fakat bazen çocukların dertlerinin hiç açılmaması gerektiğini anlayamazlar.
3. Çocuk boşa geçen dakikaların bir daha hiç geri gelmeyeceğini ne kadar çabuk öğrenirse, kendisi için o kadar iyi olur.
4. Bir anne çocuğunun düş kırıklığına uğramaması için elinden geleni yapmalıdır.
5. Çocuk ne kadar erken yürümeyi öğrenirse, o kadar iyi terbiye edilebilir.
6. Çocuk yetiştirmek sinir bozucu, yıpratıcı bir iştir.
7. Çocuğun hayatta öğrenmesi gereken çok şey vardır. Zamanını boşa geçirmesi affedilemez.
8. Babalar, biraz daha şefkatli olsalar, anneler çocuklarını daha iyi yönetebilirler.
9. Çocuk yetiştirmenin kötü taraflarından biri de, anne ya da babanın istediğini yapabilmesi için yeterince özgür olmamasıdır.
10. Sıkı kurallarla yetiştirilen çocuklardan en iyi yetişkinler çıkar.
11. Bir anne çocuğunun mutluluğu için kendi mutluluğunu feda etmesini bilmelidir.
12. Daima koşuşturan, hareketli bir çocuk büyük bir olasılıkla mutlu bir insan olacaktır.
13. Büyükler çocukların şakalarına güler, onlara eğlendirici öyküler anlatırsa, evdeki düzen daha iyi, daha ahenkli olur.
14. Çocuğun en gizli düşüncelerini kesinlikle bilmek, bir annenin görevidir.
15. Anne-babalar çocuklarına, sorgusuz sualsiz kendilerine sadık kalmalarını öğretmelidirler.
16. Bütün genç anneler, bebek bakımında beceriksiz olduklarından korkarlar.
17. Hangi anne olursa olsun eğer bütün gününü çocuklarla geçirmek zorunda kalırsa sonunda çocuklar sinirine dokunur.
18. Anne ve babalar her zaman çocuklarının kendilerine uymasını beklememeli, biraz da kendileri çocuklarına uymalıdır.
19. Eğer anneler dileklerinin kabul edileceğini bilselerdi, babalarının daha anlayışlı olmalarını isterlerdi.
20. Bir çocuğa, ne olursa olsun, dövüşmekten açınması gerektiği öğretilmelidir.

21. Çocuklar bencil olduklarında, hep bir şeyler istediklerinde, annenin tepesinin atması çok normaldir.
22. Eğer çocuklar ailedeki kuralları uygun bulmuyorsa, bunu anne-babalarına söylemeleri hoş karşılanmalıdır.
23. Anneler çoğu zaman çocuklarına bir dakika daha dayanamayacakları duygusuna kapılırlar.
24. Çocuğu sıkı terbiye ederseniz sonra size teşekkür eder.
25. Küçük bir çocuk, cinsiyet konusundan sakınmalıdır.
26. Bir annenin, çocuğunun hayatı hakkında her şeyi bilmesi hakkıdır. Çocuğu onun önemli parçasıdır.
27. Uyanık bir anne-baba, çocuğun tüm düşüncelerini öğrenmeye çalışmalıdır.
28. Çocuklar, anne-babalarının kendileri için neler feda ettiklerini düşünmelidirler.
29. Eğer çocukların dertlerini söylemelerine izin verirlerse büsbütün şikayetçi olurlar.
30. Sıkı terbiye, sağlam ve iyi karakter geliştirir.
31. Genç bir kadın, henüz geçen yapmak istediğini pek çok şey olduğu için, anne oluca kendisini tutuklanmış duygusuna kaptırır.
32. Anneler, çocukları için hemen hemen bütün eğlencelerini feda ederler.
33. Babalar, daha az bencil olsalar, kendilerine düşen görevi yaparlardı.
34. İyi bir anne çocuğunu ufak tefek güçlüklerden korumalıdır.
35. Bir çocuğa anne ve babasını herkesten üstün görmesi öğretilmelidir.
36. Çocuk hiçbir zaman ailesinden sır saklamamalıdır.
37. Çocuklardan sık sık ödün vermelerini, anne-babaya uymalarını istemek doğru değildir.
38. Çoğu anneler bebeklerine bakarken onu inciteceklerinden korkarlar.
39. Bir çocuğa başı derde girdiğinde, döğüşmek yerine büyüklere başvurması öğretilmelidir.
40. Anne-baba arasındaki bazı konular küçük bir tartışma ile çözümlenemez.
41. Ev bakımında ve idaresinde en kötü şeylerden biri de, kişinin kendini evinde tutuklanmış gibi hissetmesidir.
42. Hiçbir kadından yeni doğmuş bir bebeğe tek başına bakması beklenmemelidir.
43. Oğlan ve kız çocukları soyunurken birbirini görmemelidir.
44. Çocukların sorunlarına eğilirsenez sizi oyalamak için çeşitli masallar uydururlar.
45. Eğer anne-babalar çocukları ile şakalaşıp beraber eğlenirlerse, çocuklar onların öğütlerini dinlemeye daha istekli olurlar.

46. Anneleri kendileri yüzünden zorluk çektiği için çocuklar, onlara karşı daha anlayışlı olmalıdırlar.
47. Bir çocuk eninde sonunda anne-babasından daha akıllı olmayacağını öğrenirler.
48. Eğer bir anne çocuklarını iyi yetiştiremiyorsa belki de bu, babanın kendine düşen görevi iyi yapmamasından ileri geliyordur.
49. Genç bir anne için ilk bebeğin bakımı sırasında yalnız kalmaktan daha kötü bir şey olamaz.
50. Bir çocuğun diğer bir çocuğa vurması hiçbir şekilde hoşgörüle karşılanamaz..
51. Anne-babalar çocuklarına hayatta ilerleyebilmeleri için hep bir şeyler yapmaları ve boşa zaman geçirmeleri gerektiğini öğretmelidirler.
52. Akıllı bir kadın, yeni bir bebeğin doğumundan önce ve sonra yalnız kalmamak için elinden geleni yapar.
53. Evde olup bitenleri sadece anne bildiği için ev hayatını onun planlaması gerekir.
54. Kendi haklarına sahip olabilmesi için, bazen bir kadının kocasını terslemesi gerekir.
55. Bütün zamanını çocuklarıyla geçirmek, bir kadına kanadı kopmuş kuş duygusu verir.
56. Eğer anne kollarını sıvar, bütün yükü sırtına alırsa tüm aile rahat eder.
- 57- Anne-babalar çocuklarını kendi kendilerine oluşturdukları güveni sarsabilecekleri bütün güç işlerden sakınmalıdırlar.
- 58- Çocuklar, aslında, sıkı disiplin içinde mutlu olurlar.
- 59- Çocuklarının arkadaşlıkları ve sosyal hayatlarıyla yakından ilgilenen anne-babalar onların iyi yetişmelerini sağlarlar.
- 60- Anne ve babaya sadakat her şeyden önce gelir.

9. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı,Soyadı : Mahmut KURTTKİN
Doğum yeri ve tarihi : Diyarbakır , 15.08.1990
E-posta : Mahmutkurttekin@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans : 2014 , Abant İzzet Baysal Üniversitesi , Fen Edebiyat
Fakültesi , Psikoloji Bölümü
Lise : 2009, Diyarbakır Anadolu Öğretmen Lisesi

MESLEKİ DENEYİM:

Mardin İlinde Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliğinde 2015 yılı itibariyle 1 yıl Psikolog olarak çalıştıktan sonra 2016 yılından itibaren Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Kliniklerinde Psikolog olarak görev yapmaktayım.